ՀՈԳԵՎՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ

Դ

ՀԱՅԵԼԻ ՎԱՐՈՒՑ

Armenian Church Library http://hygradaran.weebly.com

ՀՐԱՄԱՆԱՒ

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴԻ

ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԵՒ ՎԵՀԱՓԱՌ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՀՈԳԵՎՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄՆԵՐ

Դ

ՀԱՅԵԼԻ ՎԱՐՈՒՑ

ԲԱՐՈՅԱԽՐԱՏԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒՄՆԵՐ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ - 2007

ՀՏԴ 24
ԳՄԴ 86.3
Հ – 249

Հ – 249 ՀԱՅԵԼԻ ՎԱՐՈՒՑ (Բարոյախրատական պատումներ): - Էջմիածին: Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2007.- 116 էջ:

ԳՄԴ 86.3

Տպագրվում է մեկենասությամբ՝

.....

ISBN 978-99930-75-59-2
© Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, 2007 թ.

***

«Հայելի վարուց» միջնադարյան բարոյախրատական պատմությունների ժողովածու է:

Պատկերվել է 1480-ին, հրատարակվել 1841-ին:

Ժողովածուն լեհերենից հայերեն է թարգմանել Պետանոս Լեհացին 1651 թվականին, հրատարակվել է 1702-ին:

Ժողովածուի պատմությունները ներհյուսված են առակագրվածների, էպոսագրվածների, վարքագրական գրվածներին:

Ժողովածուն իր ուրույն հեղինակն է թողել ողջ միջնադարի գեղարվեստական գրականության արյակում:

Այն թարգմանությունը կատարել են Մայր Ընտրեալ միաբաններ Տ. Իսահակ աբեղա Պողոսյանը և Տ. Ռուբեն աբեղա Զարգարյանը՝ Քանարկ Տեր-Պողոսյանի աշխատասիրած «Հայելի վարուց»-ից, հրատ. Երևան, 1994 թ.:

Ա. Ե.

ԱԳԱՀՈՒԹՅԱՆ ՍԱՍԻՆ

Ս ե՛ր Տեր Հիսուս Քրիստոս փրկության Ավետարանում պատգամում է. «Ուր ձեր գանձերն են, այնտեղ և ձեր սրտերը կլինեն» (Մատթ., 6, 21). և իսկապես դա այդպես է:

Մեծ ունեցվածքի տեր մի մարդ՝ չափազանց ագահ, արծաթասեր ու անհագ, որ երբեք աղքատներին ողորմություն չէր տալիս, բարեգործություն չէր անում, ոչ էլ կարոտյալների պետքերն էր հոգում, այնպես եղավ, որ հանկարծակի մեռավ: Նրա բարեկամներն ու ազգականները կարգադրեցին նրան հերձել, որպեսզի տեսնեն, թե ո՛րն էր նրա հանկարծահաս մահվան պատճառը: Եվ երբ հերձեցին նրան և սիրտը չգտան, սարսափահար եղան: Ապա բոլորն էլ գնացին այն սենյակը, որտեղ գանձն էր պահում, բացեցին գանձապահարանը և ահա հանգուցյալ մարդու սիրտը գտան սատանայի ձեռքերում, որ վիշապակերպ նստել և պատառոտում էր այն: Եվ նրանց, ովքեր նայում էին, ասաց.

— Այս ոսկին ու արծաթն իր սրտի գիններ են, որոնց դիմաց ձեր բարեկամը վաճառել է

ինձ. իրավամբ այն իմ սեփականությունն է, ինչ կամենամ, այն էլ կանեմ:

***

Մի ծերունի քաղաք գնաց՝ իր ձեռագործ աշխատանքները վաճառելու: Պատահեց, որ մահամերձ վիճակում գտնվող մի մեծահարուստի դռան առջև նստեց: Եվ ահա տեսավ սևակերպ ձիեր և սևադեմ ու սարսափազդու հեծյալներ, որոնցից յուրաքանչյուրն իր ձեռքում հրեղեն գավազան ուներ: Հասնելով մեծահարուստի դռանը, ձիերից իջնելով՝ բոլորն էլ արագորեն տուն մտան: Հիվանդը, նրանց տեսնելով, սկսեց Աստծուն աղաղակել. «Տե՛ր, օգնի՛ր ինձ»: Իսկ նրանք ասացին.

— Ա՞յժմ հիշեցիր Աստծուն, երբ արեգակը մայր մտավ: Ինչո՞ւ Նրան չէիր փնտրում կյանքիդ բոլոր օրերին, քանի դեռ արևը ծագում էր: Այլևս ո՛չ հույսի, ո՛չ էլ մխիթարության բաժին կա:

***

Մի մեծահարուստ շատ ունեցվածք էր դիզել, բայց ոչ առանց մեղքերի: Երբ վերջին շնչին հասավ, մերձավորները նրան հորդորում էին, որպեսզի մտածի իր հոգու

փրկության մասին: Բայց նա նման խոսքեր լսել չէր ախորժում, այլ մանավանդ մահճի մեջ այս ու այն կողմ շրջվելով՝ ափսոսում էր, ի խորոց սրտի լացում, կոծում և ողորմելի ձայնով ողբում՝ ասելով.

— Ավա՜ղ, ի՜նչ մեծ չարչարանքով ջանացի, որ ունեցվածք ձեռք բերեմ, և ահավասիկ ուրիշները պիտի ժառանգեն ու վայելեն իմ գանձերը:

Օ՜, ունեցվածք իմ, օ՜, հարստություն իմ, օ՜, մխիթարություն իմ սրտի, ո՞ւմ ձեռքը պիտ ընկնեք, ո՞ւմ պիտ թողնեմ ձեզ:

Եվ այսպիսի խոսքեր ասելով՝ վախճանվեց:

***

Մի կին կեղծ աստվածպաշտությամբ էր ապրում. գիշերուզօր աղոթում էր և անդադար ուխտատեղիներ այցելում: Այսպիսի կերպարանված առաքինությամբ ապրելով՝ մարդկանցից բազմաթիվ իրեր էր վերցնում և մշտապես շատ ոսկեղեն հավաքում, և ինչ որ աստվածասեր քրիստոնյաները տալիս էին՝ քրիստոնյա գերիներին ազատելու համար, նա քսակի մեջ էր դնում, իսկ ինչ տալիս էին կարոտյալների պետքերի համար,

արկղի մեջ էր պահում: Այդ կինն իր սենյակում խորը փոս էր փորել, այնտեղ մի մեծ կարաս տեղադրել: Իրեն տրված իրերն այդտեղ էր պահում, վրան էլ քար դնում: Ա՜վա՜ղ անիծյալ ագահությանը, թե ինչպե՛ս է կուրացնում մարդկանց և խավարն ընկղմում: Բայց կարճ ասած՝ երբ կարասը լցվեց դրամով, և կնոջ մահվան ժամանակն էլ հասավ, ինչպես որ մեռած էր աստվածատուր հոգով, նաև մարմնով մեռավ ու թաղվեց: Թաղման արարողակարգից հետո քահանաները կնոջն սպասավորած աղջկան հարցրին.

—Քո տիկինն ի՞նչ էր անում այդքան դրամը, որ նրան էին տալիս:

Նա էլ պատասխանեց.

—Երբեք չեմ տեսել, որ աղքատներին ինչ-որ բան տար, և չգիտեմ, թե որտե՛ղ էր պահում այն դրամը, որ մարդկանցից էր վերցնում: Միայն գիտեմ, որ ինչ նրան տալիս էին, սենյակ էր տանում և այլևս դուրս չէր հանում: Քահանաները, այս լսելով, զարմացան և փութաջանորեն սկսեցին փնտրել և ահա լսեցին դրամի ձայնը: Քարը գլորելով՝ մեծ քանակությամբ դրամ գտան և, զարմանալով կնոջ խորամանկության վրա, այս ամենը հայտնեցին եպիսկոպոսին: Իսկ եպիսկոպոսը, սաստիկ բարկանալով, հրամայեց բացել գերեզմանը և ամբողջ դրամը թափել մեռած մարմնի վրա՝ ասելով.

— Ինչ հավաքեցիր, քե՛զ թող լինի, իսկ Քրիստոսի աղքատներին ոչինչ թող չպակասի:

Դրանից հետո մի քանի գիշեր գերեզմանից ձայներ էին լսվում և սաստիկ լաց ու կոծ: Եվ այս ողբերի մեջ պարզ լսելի եղավ հետևյալ ձայնը. «Վա՜յ ինձ՝ եղկելիս, վա՜յ ինձ՝ ամենաթշվառիս, քանզի այս ոսկին այրում և տոչորում է ոսկորներս»:

Այսպիսի ձայներ լսվեցին երեք գիշեր ու ցերեկ: Եվ շրջակա մարդիկ, չկարողանալով տանել այն, գնացին քահանայի մոտ և նրա հրամանով բացելով տապանը՝ տեսան, թե ինչպե՛ս էր ոսկին հալվել, կարծես հնոցի մեջ, իսկ կնոջ բերանը՝ պատվել կրակե բոցով: Այնժամ քահանան աղոթեց Աստծուն, որ նրա մարմնի տանջանքները թեթևանան, որովհետև նրա չարությունը հայտնի էր դարձել մարդկանց առ ի զգուշություն: Այնուհետև ծածկեցին գերեզմանը, և կնոջ ձայնն այլևս չլսվեց:

ԱՂՈԹՔԻ ՄԱՍԻՆ

Սատանան գեղեցիկ երիտասարդի կերպարանքով ծառայում էր մի զորականի, և երբ իր գեղեցիկ հասակի ու խոսվածքի համար վերջինիս հաճելի եղավ, սկսեց է՛լ ավելի հոժարակամ, երկյուղածությամբ ու մտերմությամբ ծառայել, իր տիրոջ զարմանքը հարուցելու աստիճան: Ամեն անգամ, երբ զորականը ձի էր նստում կամ ձիուց իջնում, ճիշտ ժամանակին գալիս ու պատրաստ կանգնում էր և միշտ պատկառանքով, խոնարհությամբ և խոհեմությամբ սպասավորում էր նրան:

Մի օր, մինչ նրանք երկուսով գնում էին և մոտեցան մի ընդարձակ գետի, զորականը, ետ նայելով, տեսավ թշնամիների մեծ բազմություն, որ իրեն էր հետապնդում: Եվ ծառային ասաց.

— Ահավասիկ կործանվեցինք, քանի որ թշնամիներս հասան ինձ, իսկ մեր առջևում անեզր գետն է, փախուստի տեղ չկա. կա՛մ կսպանեն ինձ, կա՛մ կբռնեն: Ի՞նչ անեմ:

Ծառան ասաց.

— Տե՛ր, մի՛ երկնչիր, որովհետև այս գետն անցնելու տեղը քաջ գիտեմ: Եկ իմ ետևից, և կփախչենք:

— Այս գետը ոչ ոք չի կարող անցնել,— ասաց տերը:

Սակայն փախչելու հույսով գնաց ծառայի ետևից և անվնաս անցավ:

Արդ, երբ դեմ հանդիման կանգնեցին՝ սրանք գետի մի կողմում, նրանք էլ՝ մյուս, թշնամիները զարմացած ասացին.

— Ո՞վ է երբևէ լսել, թե այս գետը մեկն անցնի. ոչ այլ ինչ է, բայց միայն այն, որ սատանան նրան անցկացրեց:

Եվ այսպես տուն վերադարձան:

Դրանից հետո զորականի կինը խիստ հիվանդացավ, այնպես որ բժիշկների բոլոր դեղերն անզոր էին: Դևն իր տիրոջն ասաց.

— Եթե տիկինն առյուծի կաթով օծվի, այն օգուտ կլինի նրան, և կառողջանա:

— Որտեղի՞ց կարող ենք գտնել այն,— հարցրեց տերը:

— Ես կբերեմ,- պատասխանեց դևը:

Այդ ասելուց հետո գնաց և մի ժամ հետո վերադարձավ՝ կաթով լի մի ման բերելով իր հետ, որով երբ կինն օծվեց, անմիջապես

սկսեց թեթևություն զգալ և առողջացավ:

Տերը նրան հարցրեց.

– Որտեղի՞ց այս կաթն այսքան արագ բերեցիր:

– Արաբիո լեռներից, – պատասխանեց նա, – քանզի այստեղից Արաբիա գնացի, առյուծին այրի մեջ բռնեցի, ճագին հեռու վանեցի, մորը կթեցի և քեզ մոտ դարձա:

Այս լսելով՝ տերը զարմացավ և նրան ասաց.

– Ո՞վ ես դու:

– Մի՛ տրտմիր այս բանի համար, քո ծառան եմ, – պատասխան տվեց նա:

Սակայն երբ ստիպեց, հայտնեց՝ նրան ասելով.

– Ես սատանա եմ, մեկը նրանցից, որ Բելիարի հետ երկնքից ընկան:

Այն ժամանակ տերն էլ ավելի սարսափեց.

– Եթե դու ի բնե սատանա ես, ինչո՞ւ ես մարդուն այսքան մտերմաբար ծառայում:

– Ինձ համար մեծ մխիթարություն է լինել մարդու որդիների հետ, – պատասխանեց դևը:

Եվ տերն ասաց.

– Այլևս չեմ համարձակվում թույլ տալ, որպեսզի ծառայես ինձ:

– Ստույգ այս իմացիր, – ասաց դևը, – որ եթե ինձ քեզ մոտ պահես, իմ կողմից կամ իմ պատճառով երբեք չարիք չի պատահի քեզ:

Զորականն ասաց.

– Չեմ համարձակվում, բայց ինչ խնդրես քո ծառայության դիմաց, քեզ կտամ, մինչև իսկ իմ ունեցվածքի կեսը հոժար կամքով քեզ կբաշխեմ, քանի որ երբեք մարդը մարդուն այսքան հավատարիմ չի ծառայել և օգտակար եղել, ինչպես դու՝ ինձ, որովհետև քեզնով փրկվեցի մահից, և քեզնով իմ կինն առողջացավ:

Այնժամ դևն ասաց.

– Քանի որ քեզ հետ չեմ կարող այլևս ապրել, իմ վաստակի փոխարեն քեզնից ոչինչ չեմ ուզում, բայց միայն հինգ ոսկի:

Եվ այն առնելով՝ վերադարձրեց տիրոջը.

– Խնդրում եմ քեզ, որ սրանով զանգակ գնես և հրամայես կախել աղքատ ու անխնամ այն եկեղեցու տանիքից, որպեսզի նրա միջոցով թերևս կիրակի օրերին քրիստոնյաները հավաքվեն աստվածային պաշտամունքի:

Այս ասելով՝ անհայտացավ:

Արդ, սատանան այս խնդրանքը ներկայացրեց նրան հետևյալ պատճառով. մարդիկ մինչ այդ վաղ առավոտյան էին գալիս եկեղեցի և աղոթում՝ սպասելով սուրբ պատարագին, քանզի վախենում էին, թե միգուցե քնով անցնեն և պատարագից զրկվեն, իսկ այժմ զանգակի ձայնը լսելուց հետո են գալիս եկեղեցի և ծուլանում աղոթելու մեջ:

***

Սրբասեր ու աստվածահաճո մի քարոզիչ էշով այս ու այն կողմ էր գնում՝ կենաց խոսքը սերմանելու: Արդ, մի օր աղոթելու համար եկեղեցի մտնելով՝ էշը թողեց դռանը և մինչև «Հայր մեր»-ն ասաց, քանիցս տարվեց մտքերով՝ խորհելով էշի մասին, թե միգուցե մեկն այն գողանա, և այսպիսի այլ մտքեր էլ խափանում էին նրա աղոթքը: Այս տեսնելով՝ անմիջապես ելավ եկեղեցուց և էժան գնով վաճառեց էշը՝ չկամենալով, որ այսուհետ աղոթքի ժամանակ միտքը զբաղվի և հեռանա Աստծուց:

ԱՂՔԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Կուսակրոն ու առաքինասեր մի քահանա, աղոթելիս մտահափշտակության մեջ ընկնելով, հոգով տեղափոխվեց մի մեծ, լայնատարած ու հորդահոս գետի մոտ: Նայելով գետն անցնող մարդկանց՝ տեսավ բեռնակիր եղբայրների, ովքեր գետն էին մտնում և հորդահոս ջրերի մեջ անմիջապես խեղդվում ու կորչում: Ոմանք հասնում էին մինչև գետի սկզբնամասն ու կորստյան մատնվում, ոմանք՝ մինչև կեսը, ոմանք էլ՝ մինչև եզրը: Նրանք ամենքն էլ իրենց զանազան բեռների պատճառով էին գետում խեղդվում՝ առանց մեկի օգնության:

Արդ, կրոնավորը, այսպիսի վտանգ տեսնելով, խիստ ցավում էր նրանց համար: Ապա երևում էին այլ եղբայրներ՝ առանց բեռի, որոնց վրա միայն սուրբը աղքատություն էր տեսնվում, ովքեր, գետը մտնելով, անվնաս ու անվտանգ անցնում էին:

Վանահայրը հոգով իմանալով, թե ի՞նչ էր տեսել կրոնավորը, նրա գալուն պես կանչեց իր մոտ ու հարցրեց.

— Ասա՛ ինձ, ի՞նչ ես տեսել:

Նա էլ ամեն ինչ հերթով պատմեց:

Հայրը նրան ասաց.

— Ինչ որ տեսել ես, ճշմարտապես այդպես է: Գետն այս աշխարհն է, գետին կուլ գնացած մարդիկ նրանք են, ովքեր ավետարանի խոստովանությանն ու կամավոր աղքատությանը չեն հետևում: Իսկ նրանք, ովքեր գետն անվնաս անցնում են, հոգեընկալ կրոնավորներն են, ովքեր երկրավոր ու մարմնավոր բաներ չեն սիրում, ո՛չ փնտրում են, ո՛չ էլ ունեն, այլ սակավ կերակրով ու հագուստով են բավականանում, խաչի վրա մերկացյալ Քրիստոսի ետևից են ընթանում, Նրա խաչին և հնազանդության թեթև ու քաղցր լուծին հանապազ համբերում, որի շնորհիվ էլ երկրավորների միջից դյուրությամբ երկնավորների մեջ են փոխադրվում և այստեղից անվնաս երկինք հասնում:

ԱՆԶՂՋՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի մարդ կյանքի բոլոր օրերին գարշելի արարքներ էր կատարում և չէր կամենում ապաշխարել, իսկ երբ նրան խրատ էին տալիս, սովորաբար պարծենալով՝ ասում էր.

— Իմ մահվան վերջնակետում միայն երեք բառ կասեմ և կփրկվեմ:

Արդ, այս մարդը, որ դեռ չէր ծերացել, մինչ ձի հեծած՝ գնում էր, ելավ մի խարխլված կամրջի վրա: Հանկարծ ձին սկսեց վտանգի ենթարկվել: Տերը փորձեց նրան վեր հանել, սակայն ապարդյուն: Եվ տեսնելով, որ ձին անկասկած ջուրն էր ընկնելու, բաց թողնելով՝ աղաղակեց.

— Սատանա՛, ա՛ռ ամենը:

Եվ այսպես, այս երեք բառերով էլ ընկավ ջուրն ու կորստյան մատնվեց:

ԱՆԻՐԱՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի մեծահարուստ իր տունը վարձով տվեց աղքատ մեկին և նրան կողոպտել կամենալով՝ տանը թողեց ամաններ, որոնցից մի քանիսը ձեթով լի էին, իսկ մյուսները՝ կիսատ: Երբ տունը վերադարձնելու պայմանավորված ժամկետը լրացավ, մեծահարուստը եկավ՝ ամաններն ստուգելու: Տեսնելով թերիները՝ աղքատին գողության համար զրպարտեց: Երբ աղքատը դատարան կանչվեց, փրկվելու այլ ելք չկար, բացի միայն հատուցելուց: Իսկ մեկը, որի անունը տնանկների Ապավեն էր, աղքատին մի կողմ տարավ ու հարցրեց.

— Անմե՞ղ ես, թե՞ պարտապան:

Պատասխանեց՝ անմեղ:

Ապա նրա հետ վերադարձավ դատարան և համառորեն պահանջում էր, որ չափեն այն ամանները՝ ավելացնելով, որ եթե նույնքան մրուր գտնվի կիսատների մեջ, որքան լի ամանների, աղքատը թող փոխհատուցի, իսկ եթե ոչ՝ թող ազատվի: Եվ պարզվեց, որ կարասները կիսատ էին: Այսպես, աղքատն ազատվեց, իսկ մեծահարուստը դատապարտվեց:

ԱՆՀՆԱԶԱՆԴՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի եղբայր վանահորից վանքից երբեք չելնելու պատվեր էր ստացել, բացի անհրաժեշտության պարագայից: Իսկ նա, մշտապես այլևայլ պատճառներ գտնելով, վանահոր հրամանով քաղաք և ուրիշ տեղեր էր գնում, ուր որ հաճելի էր թվում իրեն:

Մի օր դիվահարի հանդիպեց և մարդկանց աղաչանքներից հարկադրվեց դևը հանել: Հրաժարվել չկարողանալով՝ եկավ դիվահարի մոտ և, ընթերցելով Հովհաննեսի Ավետարանի սկիզբն ու կատարելով այլ աղոթքներ, դիմեց դևին՝ ասելով.

— Սուրբ հնազանդության զորությամբ հրաման եմ տալիս քեզ, որպեսզի այս մարդուց ելնես:

Դևն այսահարի բերանով պատասխանեց.

— Սուրբ հնազանդության զորությամբ ի՞նչ ես կամենում հրամայել ինձ դու, որ երբեք ճշմարիտ հնազանդ չես եղել:

Եվ վանականն ամոթահար հեռացավ:

Այստեղից հայտնի է, որ եթե նա ճշմարտապես հնազանդ լիներ իր առաջնորդին, դևն էլ ստուգապես կհնազանդվեր իրեն:

***

Մի տանուտեր հավատարիմ ու պիտանի ծառա ուներ, ում իր ողջ ունեցվածքի վրա էր կարգել: Մի օր երկուսով զրուցում էին Ադամի անհնազանդության և ընդդեմ Աստծո պատվիրանի՝ պտղի ճաշակման մասին: Ծառան էլ, Ադամի այդպիսի անհաստատ մտքի վրա զայրանալով, ասաց.

— Տե՛ր, Աստծո պարագային ոչինչ չունեմ ասելու, բայց եթե դու ինձ սաստիկ հրաման տայիր, երբեք դանց չէի առնի:

Տերը լռեց: Օրեր հետո, երբ ծառան զգոնության մեջ չէր և Ադամի վերաբերյալ ասածները չէր հիշում, նրան փոքր սափոր տվեց, որ ծածկված էր, բայց ոչ փակված, և ասաց.

— Քեզ հանձնարարում եմ պահել այս ամանը, բայց եթե այն բացես, ինձ մոտ եղած քո ամբողջ վարձից և խնամքից հավիտյան կզրկվես:

Եվ այս մասին բազմաթիվ անգամներ նրան հիշեցրեց:

Իսկ ծառան, գնալով սենյակ, միառժամանակ սկսեց տարուբերվել զանազան մտքերի ու փորձություններ հողմով՝ կամենալով իմանալ, թե ի՛նչ կա սափորի մեջ: Եվ բազմիցս նայելով ու շրջելով՝ խորհեց. «Ի՞նչ պիտի լինի, եթե բացեմ, այստեղ մենակ եմ, ոչ ոք ինձ չի տեսնում: Եթե մեկն ինձ հարցնի, կուրանամ, քանի որ վկա չկա, որ ինձ դատապարտի»: Ապա սափորը բացեց, և թռչունը, որ մեջն էր, փախավ: Այդ ժամանակ հույժ տրտմեց, որովհետև մտահղացումը հասկացավ: Երբ տերը հարցրեց նրան ամանի մասին, ընկնելով նրա ոտքերը՝ թողություն էր հայցում, ինչին սակայն չարժանացավ: Տերը նրան ասաց.

— Ո՛վ ծառա, չար և ինքնահավան, դու, որ մեր նախահորն անհնազանդության համար դատում էիր՝ քո մտքի հաստատակամությունը գովելով իմ առաջ, քեզ դատապարտեցիր: Արդ, հեռո՛ւ գնա ինձնից, որպեսզի իմ երեսն այլևս չտեսնես:

***

Մեծահարուստ ու ազնվատոհմիկ մի մարդ արժանապատիվ ու շատ սիրելի կին ուներ: Մի օր, մինչդեռ միմյանց հետ խոսում էին Եվայի մասին, կինը, կանանց սովորության համաձայն, պախարակում էր Եվային և դատապարտում անհաստատակա-

մության համար, որ իր չնչին ցանկությունը կատարելով՝ ողջ մարդկությանն այսպիսի տառապանքներ ու թշվառություն էր բերել: Ամուսինը կնոջն ասաց.

— Մի՛ դատիր նրան, որովհետև դու նույնը կանեիր նման փորձության ժամանակ: Ես կամենում եմ քեզ թեթևագույնը պատվիրել, և հանուն իմ սիրո չես կարողանալու այն պահել:

— Ո՞րն է այդ պատվիրանը, — հարցրեց նա:

— Այն օրը, երբ բաղնիքում լողանաս, — ասաց ամուսինը, — դրանից հետո ոտաբոբիկ չմտնես տիղմի մեջ, որ մեր գավթի դրսում է:

Եվ այնտեղ գարշահոտ ջուր կար, որտեղ տան ամբողջ աղբն էին լցնում: Կինը ծիծաղեց պատվիրանը խախտելու վրա:

— Ուզում եմ, — ավելացրեց ամուսինը, — որ ուխտ կապենք. եթե հնազանդվես, քեզ 40 կգ արծաթ կտամ, ապա թե ոչ՝ նույնքան ինձ պարտք կմնաս:

Այս միտքը շատ հաճելի թվաց կնոջը: Իսկ ամուսինը, կնոջից ծածուկ, լրտես կարգեց տիղմի մոտակայքում: Զարմանալի է. պատվելի ու համեստ այդ կինն այդ օրվանից երբեք առանց տիղմին նայելու այդտեղով չէր անցնում, քանի անգամ որ բաղնիք էր գնում, տղմոտ տեղի համար իր մեջ պատերազմ էր ունենում: Մի օր էլ, բաղնիքից ելնելով, իր աղախնին ասաց.

— Եթե տիղմը չմտնեմ, կմեռնեմ:

Եվ իսկույն բարձրացնելով զգեստը, այս ու այն կողմ նայելով, թե իրեն տեսնող չկա, ցանկությունը կատարելու համար մինչև ծնկները մտավ այդ գարշահոտության մեջ: Ամուսնուն անմիջապես տեղեկացրին: Եվ նա՝ ուրախացած, կնոջը տեսնելով, ասաց.

— Ինչպե՞ս ես, տիկին, այսօր լավ լոգանք ընդունեցի՞ր:

— Այո՛, լավ, — պատասխանեց նա:

Ապա ամուսինն ավելացրեց.

— Գարշահոտ ու տղմոտ ջուրը մտե՞լ ես:

Այս խոսքերից կինն ամոթահար եղավ և իսկույն լռեց՝ տեսնելով, որ հանցանքը հայտնի է եղել: Այնժամ ամուսինն ասաց.

— Տիկի՛ն, ո՞ւր է անխոնարհելի միտքդ, ո՞ւր է հնազանդությունդ, ո՞ւր է պարծանքդ: Ահավասիկ, Եվայից առավել թեթև պատերազմ ունեցար, չէ՞ որ ավելի թույլին չդիմացար և ավելի մեծ չարիքի մեջ ընկար:

Արդ, հատուցի՛ր պարտքդ:

Եվ քանի որ հատուցելու ոչինչ չուներ, նրանից ամբողջությամբ վերցրեց մեծագին զարդեղենը և բաժանեց ուրիշներին՝ թույլ տալով կնոջը, որ միառժամանակ ինքն իրեն տանջի:

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐԻ ԱՆՄԵՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Փոքրահասակ մի մանուկ, մորից հաց վերցնելով, դուրս ելավ և ուտելով այս ու այն կողմ էր շրջում, ինչպես այսպիսի փոքր երեխաների սովորությունն է: Այնպես պատահեց, որ մանուկը եկավ այն տեղը, որտեղ Աստվածամոր՝ Կույս Մարիամի պատկերն էր՝ մանուկ Քրիստոս Աստված գիրկը: Նրան նայելով՝ երեխայաբար ու քաղցրությամբ մանկացյալ Քրիստոսին ասաց.

– Ո՛վ սիրելի, աղաչում եմ, վերցրո՛ւ սա, որ հոժարությամբ քեզ եմ ընծայում:

Իսկ պատկերը, թեպետ գեղեցիկ էր նկարված, քանի որ անզգա էր, մնում էր անշարժ, ո՛չ հացն էր վերցնում, ո՛չ էլ պատասխան տալիս: Իսկ մանուկը չէր դադարում աղաչելուց, որպեսզի հաց ուտի իր հետ: Եվ երբ երկար ժամանակ անցավ (իսկ նա ստեպ-ստեպ աղաչում էր), որ հայտնի լինի, թե Աստծուն ինչքան հաճելի են մանուկների խնդրանքները, նույն պատկերն Աստծո զորությամբ երկարեց ձեռքը, մանուկից վերցրեց հացը՝ ասելով.

– Ահավասիկ, ինչպես որ կամենում ես, այդ հացը վերցնում եմ քեզնից, բայց երեք օրից այն կամենում եմ հատուցել քեզ:

Մանուկը, այս պատասխանը լսելով, ուրախությամբ տուն դարձավ և միևնույն ժամանակ էլ հիվանդացավ: Երբ երրորդ օրը եկավ, Տերը՝ Կույս Մարիամի Որդին, կանչեց նրան, որ հոգին ավանդի Աստծուն, որպեսզի հավիտենական կյանքի հացին և երկնքի արքայության բնակությանն արժանանա:

***

Երանելի Օգոստինոսը գիրք էր գրում Սուրբ Երրորդության մասին: Աշխատանքից ու հոգևոր գործունեությունից հետո՝ երեկոյան ժամերին, նա ծովեզերքին շրջելու սովորություն ուներ: Քահանաները նրանից հեռու էին մնում, որպեսզի իրենց զրույցներով նրան իմացական տեսությունից չշեղեին:

Արդ, այսպես շրջելիս մի անգամ տեսավ մի գեղեցիկ ու վայելուչ մանուկ՝ ծովեզերքին նստած, որ մի փոքր փոս փորելով, ինչպես մանուկների սովորությունն է խաղալով անել, և արծաթի գդալով ծովից ջուրն առնելով՝ այն փոսի մեջ էր լցնում: Օգոստինոսը, այս տեսնելով և նրան մոտենալով,

հարցրեց.

– Ի՞նչ ես անում:

Եվ նա պատասխանեց.

– Այս բովանդակ ծովը կամենում եմ այս փոսի մեջ լցնել:

Եպիսկոպոսը ծիծաղելով ասաց.

– Ո՛վ որդյակ իմ, ինչպե՞ս կարող ես դա անել. ծովը լայնատարած է, իսկ գդալդ՝ փոքր, փոսն էլ, որ կամենում ես լցնել, փոքրածավալ:

Ապա մանուկն ասաց.

– Ինձ համար ավելի դյուրին է այս անել, ինչը որ ես եմ խորհում, քան քեզ համար անել այն, ինչը որ դու ես մտածում:

– Ի՞նչ է դա նշանակում, – հարցրեց եպիսկոպոսը՝ խիստ զարմացած:

Իսկ նա պատասխանեց.

– Մտածում և կարծում ես փոքր գրով պարփակել այն, թե ի՛նչ է անբաժանելի Երրորդության անճառելի խորհուրդը, որը մինչև կատարես, ես ծովն ամբողջությամբ կլցնեմ այս փոսի մեջ:

Այս ասելով՝ անհայտացավ: Օգոստինոսը գոհացավ Քրիստոս Աստծուց և իսկույն հասկացավ, որ մանկան կողմից ասվածը ճշմարիտ էր:

ԱՆՀԻՇԱՉԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի մարդ սպանել էր ազատատոհմիկի եղբորը և քանի որ չկարողացավ փախչել նրանց ձեռքից, ովքեր կամենում էին արյան վրեժխնդիր լինել, մեծ զղջմամբ խոստովանեց իր մեղքը և իրեն հանձնեց Աստծուն: Խելամտորեն վարվելով՝ Ավագ Ուրբաթ օրը հոժար կամքով ընդառաջ ելավ սպանվածի եղբորը: Եվ ընկնելով նրա ոտքերը, իր պարանոցից չվան ու գոտի կախած՝ եղբորն սպանելու համար թողություն էր խնդրում և աղաչում, որ իրեն կյանք շնորհի Աստծո և Նրա Որդու՝ Հիսուս Քրիստոսի սիրո համար, Ով այդ օրը մեզ համար չարչարանք էր կրել: Իսկ նա, այսպիսի խոնարհություն տեսնելով, որ նրա մարդասիրությունն էր վեր հանում, գթաց, ինչպես վայել է ազնվական մարդուն, թողություն շնորհեց նրան, Քրիստոսի սիրո համար մահապատժից ազատեց և գրկելով համբուրեց նրան ու ասաց.

— Եղբա՛յր, գնա՛ խաղաղությամբ. Աստված քեզ թողություն է տվել երկնքում, ես էլ քեզ թողություն եմ տալիս երկրի վրա:

Արդ, լսի՛ր, թե հանուն Քրիստոսի սիրո արված այսպիսի վարմունքի համար Աստծուց ինչքա՜ն մեծ վարձք ընդունեց: Նույն գիշեր մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս երազի մեջ երևաց նրան և ասաց.

— Որովհետև երեկ քո թշնամուն հանուն Իմ սիրո ներեցիր, իմացի՛ր, որ սպանված եղբորդ հոգին նույն ժամին երկնքի արքայությանն արժանացրի, նաև նրա հետ քո հորն էլ տարա լուսեղեն հարկերը, քեզ էլ ևս հրավիրում եմ, որ ութերորդ օրը թողնելով այս աշխարհի անձկությունը՝ վայելես հավիտենական փառքը:

Այդպես էլ եղավ, քանզի ութերորդ օրն իսպառ պատրաստված՝ խաղաղությամբ ի Քրիստոս հանդչեց:

Ահավասիկ, տե՛ս, թե ինչքա՛ն լավ է թշնամիներին ներելը. այստեղից հայտնի է, որ չներելու պարագային Աստծուց հեռանում ենք:

***

Մի կին այնքան բարկասիրտ էր, որ հազիվ թե մեկը կարողանար նրա հետ միաբանվել, սակայն իրեն սուրբ և աղոթասեր էր կարծում, քանզի մարմինը պահքով ճնշում

էր, երկար աղոթում և այլ բարեգործություններ էր անում: Բայց մի գլխավոր թերություն ուներ. եթե որևէ մեկի կողմից մի անգամ վիրավորանքի էր ենթարկվում, նրա հանդեպ երբեք սեր չէր ցուցաբերում: Այսպիսի բարկությունն ու վրեժխնդրությունը ոչ ոք չէր կարողանում նրանից հեռացնել:

Մի օր, երբ այս կինը մեծապես հիվանդացավ, խոստովանահայր խնդրեց և իր բոլոր մեղքերը խոստովանեց, բացի այս մեկից, որն ամենևին չհիշեց: Եվ երբ քահանան բացեց մասնատուփը, որ տերունական մարմինը ճաշակել տա, նա փակեց բերանը և երեսը դեպի պատը դարձրեց՝ ասելով.

— Ինչպես որ ես բազում անգամներ երեսս դարձնում էի ինձ վնաս պատճառողներից և երբեք սրտանց չէի ներում ու ամբողջապես սիրում նրանց, այլ միշտ բարկության մեջ էի և ուրիշներին էլ իմ բարկությամբ խռովեցնում էի, նույնպես և Աստված իր երեսը դարձրեց ինձնից. ո՛չ ինձ երբևէ մարդասիրապես կնայի, ո՛չ էլ Նրան երբևէ զվարթաղեմ կտեսնեմ, այլ բարկացող բոլոր դևերի հետ կդատապարտվեմ և նրանց տանջանքներին մասնակից կլինեմ:

ԱՆՈԽԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՍԱՍԻՆ

Սուրբ Հովհան Ոսկեբերանն իր քարոզներից մեկում ասում է, թե երբ չարաբարո մարդկանցից ոմանք քարկոծել էին երանելի Կոստանդիանոս ինքնակալի պատկերը, և շատեր նրան հորդորում էին վրեժխնդիր լինել իր պատկերն անարգողներից և ոչնչացնել այսպիսի արհամարհական վերաբերմունք ունեցողներին, ավելացնելով նաև, թե կայսեր ամբողջ դեմքը քարերով չարաչար վիրավորվել էր, նա ձեռքը դեպի երեսն էր տարել և ծիծաղելով ասել.

— Ո՛չ խոց եմ տեսնում երեսիս, ո՛չ էլ ցավ զգում, գլուխս առողջ է, և երեսս՝ ողջ:

Նրանք էլ, լսելով, ամոթահար էին եղել և հրաժարվել իրենց չար խրատներից:

***

Սուրբ Հովհան Ողորմածը եղբորորդի ուներ, որ կռվելով մի պանդոկապետի հետ՝ նրա կողմից մեծագույն անարգանքի ենթարկվեց: Եվ քանզի այս բանը հայտնապես կատարվեց, այն էլ անարգ մարդու կողմից,

ինքն էլ մանավանդ պատրիարքի եղբորորդին էր, այս պատճառով, խոցոտված սրտով, կարեվեր, սաստիկ լացով եկավ նրա սենյակը: Հեզահոգի պատրիարքը, նրան այսպիսի զայրույթի մեջ տեսնելով, կանչեց և հարցրեց նրա տրտմության պատճառը: Իսկ նա սաստիկ տրտմության պատճառով չէր կարողանում հայտնել, և մերձավոր մարդիկ ամեն ինչ հայտնի դարձրին պատրիարքին: Իսկ վերջինս, որպես ճշմարիտ բժիշկ, իր եղբորորդու բարկությունն սկսեց մեղմորեն հանգցնել՝ ասելով.

— Արդարև դա այդպես է. արդյոք հնարավո՞ր է, որ որևէ մեկը համարձակվի քո դեմ իր բերանը բացել: Հավատա՛, որդյա՛կ, այնպիսի գործ կանեմ այսօր, որ բովանդակ Ալեքսանդրիան զարմանա:

Եվ նրան փոքր-ինչ հանդարտված տեսնելով և կարծելով, թե պանդոկապետը հայտնապես կպատժվի՝ գրկեց նրան և ասաց.

— Որդյա՛կ, եթե իսկապես իմ եղբորորդին ես, պատրաստի՛ր քեզ գանակոծության ու ամեն մարդու անարգանքին, քանզի ճշմարիտ ազգակցությունը ոչ թե արյունից ու մարմնից, այլ հարազատ առաքինությունից

է ճանաչվում:

Ապա ուղարկեց ու պանդոկապանին կանչեց և նրան ազատեց բոլոր հարկերից, այնինչ ովքեր այս մասին լսեցին, զարմացան և հասկացան նրա ասածը, թե՝ «Այնպիսի գործ կանեմ, որ բովանդակ Ալեքսանդրիան զարմանա», քանզի ոչ միայն վրեժխնդիր չեղավ, այլև պատժի փոխարեն նրան շնորհներ արեց:

ԱՉՔԻ ՆԱՅՎԱԾՔԻ ՄԱՍԻՆ

Կուսակրոն մի քահանա մեծ զգուշությամբ իր աչքերը հեռու էր պահում կանանց հայացքներից, մինչև իսկ չէր կամենում նայել իր ազգակիցներին, որոնց հետ հարկ եղած դեպքում խոսում էր, ինչի համար էլ խոստովանահայրը, որ գիտեր նրա մտքի բոլոր գաղտնիքները, նրան հարցնում է.

— Ինչի՞ համար ես դու, որ սրբության ու կուսության այսպիսի շնորհ ունես, երեսդ դարձնում պատվավոր ու համեստ կանանց տեսքից:

Աստծո մարդը պատասխանում է.

— Աստվածային լույսով լուսավորվելով, հա՛յր, եթե մարդն անում է այն, ինչ իրենից հարկն է պահանջում և իր կարողությունը զորացնում ու խորշում է մեղանչելու պատճառից, այնժամ և Աստված փոխարենն անում է այն, ինչ իր կողմից է, և մարդուն օգնում ու անվնաս է պահում: Իսկ երբ մարդն իր անձը լրբաբար վտանգի է մատնում, այնժամ էլ Աստված իրավացիորեն անտեսում է

նրան և ձեռքից բաց թողնում, և այնպես է լինում, որ մեր ապականացու բնության պատճառով դյուրությամբ մեծամեծ մեղքերի մեջ է ընկնում:

ԿԱՍԱՊԱՇՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՍԻՆ

Մի մարդ իր կնոջ հետ արտերի մոտով անցնելիս նրան ասաց.

– Տեսնո՞ւմ ես, ինչպես են արտերը գեղեցկապես ու պատշաճաբար հնձել:

– Հնձած չէ, այլ խուզած, – հակառակվեց կինն ամուսնու խոսքին:

Եվ այսպես ամուսինն ասում էր, թե հնձած է, կինը պնդում էր, թե խուզած է. ամուսինը, բարկանալով, նրան ջուրը նետեց: Արդ, երբ կինն այլևս չէր կարողանում խոսել, հանեց ձեռքը ջրից, մատներով մկրատի ձևով նշան տվեց՝ ցույց տալով մինչև ի մահ, թե արտը խուզած է:

***

Դարձյալ, մի ուրիշ մարդ խիստ ինքնահավան ու կամապաշտ կին ուներ: Երբ սա ընկավ գետն ու խեղդվեց, և ամուսինը նրան փնտրում էր՝ ջրին ընդառաջ գնալով, մարդիկ հարցրեցին.

– Ինչո՞ւ ես ջրին ընդառաջ փնտրում:

Նա պատասխանեց.

– Իմ կինը մշտապես ինձ հակառակվում էր խոսքով ու գործով. արդ, ինչպես որ կենդանության ժամանակ էր անում, կարծում եմ, նույնը մահից հետո է անելու, և այնպես եմ հավատում, որ ընդդեմ ջրի է գնացել:

ԾԻԾԱՂԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ժամանակագրության մատյանները պատմում են մի թագավորի մասին, որ երբեք չէր ծիծաղում կամ հազվադեպ էր ծիծաղում: Իշխաններն ու նախարարներն աղաչեցին թագավորի եղբորը, որ իրենց տեղեկացնի արքայի տրտմության պատճառը, թե ինչո՞ւ է երբեք կամ հազվադեպ ծիծաղում, այլ միշտ տխուր–տրտում է օրն անցկացնում: Եղբոր հարցին թագավորը պատասխանում է.

– Մի ուրիշ օր կհայտնեմ քեզ:

Այնժամ թագավորը հրամայեց խորունկ փոս փորել և այն մինչև կեսը կայծկլտացող կրակով լցնել: Հետո պատվիրեց փոսի վրա հին ու փտած աթոռ դնել և աթոռի վերևում բարակ թելից երկայրի սուր կախել, իսկ նրա մոտ հրամայեց սեղան դնել՝ պատրաստված ամեն տեսակ կերակուրներով ու խորտիկներով և անուշահամ գինիով: Իր եղբորը նստեցրեց այդ աթոռի վրա և սուսերամերկ չորս մարդիկ էլ նրա շուրջը կանգնեցրեց, մեկին՝ թիկունքից, երկրորդին՝ առջևից, երրորդին՝ աջից, չորրորդին էլ՝ ձախից, ովքեր իրենց սուսերները նրան մոտեցրին: Եվ հրամայեց նրա առջև նվագել բոլոր քնարներն ու նվագարանները: Եվ այդ ամենից հետո թագավորը եղբորն ասաց.

– Ուրա՛խ լեր և զվարճացի՛ր, կե՛ր, խմի՛ր, և թող քո սիրտն ուրախանա:

– Ինչպե՞ս կարող եմ ուրախանալ կամ ծիծաղել, – պատասխանեց եղբայրը, – երբ ամեն կողմից մեծ անձկության մեջ եմ: Թե վար նայեմ, կրակ կտեսնեմ, թե կամենամ սեղանին մոտենալ, փտած աթոռս կջարդվի, և կրակի մեջ կընկնեմ, թե վեր նայեմ, մերկ սուր կտեսնեմ՝ բարակ թելից կախված, թե նայեմ առաջ կամ ետ, աջ կամ ձախ, ամեն կողմից պաշարված եմ մերկ սուսերներով: Եվ այսպես, որովհետև այսպիսի նեղությունների մեջ եմ ընկել, չեմ կարող ո՛չ ուտել, ո՛չ խմել, ո՛չ էլ ուրախանալ:

Այնժամ թագավորն իր եղբորն ասաց.

– Ինչպիսի վիճակում որ դու ես այժմ, նույնպիսին էլ ես եմ ամեն ժամ, քանզի երբ վեր եմ նայում, այնտեղ իմ դատավորին եմ տեսնում, որ ինձ դատելու է, և նրան հաշիվ եմ տալու իմ բոլոր մտքերի, խոսքերի ու գործերի համար: Եթե վար եմ նայում, մտա-

ծում եմ դժոխքի կրակի և դատապարտյալ-ների տանջանքների մասին, որոնց հետ և դատապարտվելու եմ հավիտյան, եթե մի մահացու մեղքով իսկ այս աշխարհից ելնեմ: Երբ ետ եմ նայում, տեսնում եմ մեղքերս, որ ընդդեմ Աստծո գործեցի և ժամանակն իզուր անցկացրի: Երբ առաջ եմ նայում, մտածում եմ մահվանս մասին, որին ամեն օր մոտենում եմ և չգիտեմ իմ մահվան ժամն ու տեղը: Երբ ձախ եմ նայում, դևերին եմ տեսնում, որոնք գիշեր-ցերեկ իմ անձն են փնտրում և իմ փրկությանը հակառակ են: Երբ աջ եմ նայում, տեսնում եմ Աստծո հրեշտակներին, որոնք միշտ բարի խորհուրդներ էին տալիս և ինձ չար ճանապարհից դարձնում էին, որոնք, ավա՜ղ, բավականաչափ չկատարեցի և նրանց բարի խրատներին չհետևեցի: Եվ երբ խորհում եմ, որ այս ամենն ինձ վրա և իմ շուրջն է, ինչպե՞ս կարող եմ ուրախանալ այս աշխարհում, կամ սիրտս ինչո՞վ կարող է զվարճանալ:

ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՍԻՆ

Բարեպաշտությամբ և առաքինի վարքով զարդարված մի եպիսկոպոս բոլոր սրբերին աղոթում էր, բայց առավելապես Սբ. Անդրեաս առաքյալին, այնքան որ իր բոլոր գործերը կատարելիս հանապազ այս խոսքն էր հավելում. «Ի փառս Աստծո և Սուրբ Անդրեասի»:

Իսկ մարդկանց հոգիների սկզբնաչար թշնամին՝ սրբին ընդդեմ նախանձով վառված, իր ողջ խորամանկությամբ հնարքներ էր բանեցնում, թե ինչպես նրան կարողանա խաբել: Ապա հույժ գեղեցիկ կնոջ կերպարանք հագնելով՝ եպիսկոպոսի ապարանք եկավ՝ ծանուցելով, թե նրա առջև կամենում է իր մեղքերը խոստովանել: Եպիսկոպոսն էլ նրան խոստովանելու համար ուղարկեց խոստովանահոր մոտ, ով հենց այդ գործին էր կարգված:

Իսկ նա պատասխանեց, թե՝

– Մարդկանցից ոչ մեկի առջև չեմ հայտնի սրտիս գաղտնիքները, բացի միայն եպիսկոպոսից:

Եվ վերջինս, համաձայնվելով, կարգադրեց նրան իր մոտ գալ: Եպիսկոպոսի մոտ գալով՝ ասաց.

— Տե՛ր, աղաչում եմ քեզ, ողորմի՛ր ինձ, քանզի ինչպես տեսնում ես, մանկությունից փափուկ կյանքով եմ մեծացել: Թագավորական զարմից ծնված լինելով է, որ հենց այս զգեստներով եմ եկել, քանզի հայրս՝ մեծազոր թագավորը, ազնվական մի իշխանի էր կամենում ինձ կնության տալ, ում պատասխան տվեցի, թե՝«Բնավ չեմ կամենում կնության գնալ, որովհետև իմ Տիրոջ՝ Հիսուս Քրիստոսի առջև խոստացել եմ կուսություն հավիտյան պահել»: Բայց արդ, դա անչափ վտանգված էր, որովհետև հարկավոր էր կա՛մ հորս կամքը կատարել, կա՛մ սաստիկ տանջանքներ ընդունել: Ապա թաքուն փախա. լավ համարեցի պանդխտությամբ ապրել, քան փեսայիս հավատարիմ լինելով՝ ուխտազանց լինել: Արդ, լսելով ձեր սրբության համբավը՝ եկա թևերիդ հովանու ներքո քեզ ապավինելու, հուսալով այստեղ առանձնակի տեղ գտնել, որտեղ աղոթքով, մտքի տեսությամբ ու լռությամբ զբաղվելով՝ կարողանամ նաև այս կյանքի վտանգներից փրկվել:

Իսկ եպիսկոպոսը, զարմանալով նրա ազգատոհմի մեծության, մարմնի գեղեցկության, հոգու ջերմեռանդության և այսպիսի քաղցր խոսքերի վրա, մեղմաբար և սիրով պատասխանեց՝ ասելով.

— Քաջալերվի՛ր, դո՛ւստր, մի՛ երկնչիր, քանզի նա, ում սիրո համար և՛ քեզ, և՛ ճոխությունդ, և՛ բարեկամներիդ այդքան արիաբար արհամարհել ես, փոխարենը քեզ այս կյանքում շնորհների առավելությամբ կհատուցի և հանդերձյալում կատարյալ փառք կպարգևի: Նաև ես՝ նրա ծառան, խոստանում եմ քո բոլոր կարիքների մասին հոգ տանել: Քեզ համար ընտրի՛ր ուզածդ բնակության վայրը, իսկ այժմ կամենում եմ, որ ինձ հետ ճաշես:

Եվ նա ասաց.

— Ո՞վ հայր սուրբ, մի՛ արա դա, միգուցե այստեղից մեկը կասկածներ ունենա, որից ձեր բարեհամբավ մեծությունը վնասվի:

Եպիսկոպոսը պատասխանեց.

— Մեզ հետ սեղանի շուրջ չատերն են լինում, այդ պատճառով ոչ մի չար կասկած հիրավի այստեղից չի կարող ծնվել:

Արդ, երբ եկան սեղանի մոտ, եպիսկոպոսը նրան իրեն դեմհանդիման նստեցնել կարգադրեց, իսկ ուրիշներին այս ու այն կողմում բազմեցնել: Եպիսկոպոսը բազմիցս նրան էր նայում և նրա գեղեցկությանը նայելու ժամանակ հազիվ էր կարողանում աչքն այլ կողմ թեքել: Եվ այսպես, որքան նայվածքով նրա մեջ էր թափանցում, սիրտն այնքան վիրավորվում էր: Եվ երբ նրա երեսին նայելուց չէր դադարում, սատանան նրա հոգին սաստիկ խոցոտում էր, և մոտ էր մեղքին տրվելու, եթե ժամանակին դիպվածը օգնության չհասներ: Բայց բարերար Աստծո խնամքը նրան թույլ չտվեց ընկնել, քանզի պանդուխտ մի մարդ գալով բախեց դուռը և մեծաձայն աղաղակեց, որպեսզի իրեն եպիսկոպոսի մոտ տանեն: Եվ քանի որ չկամեցան, էլ առավել ուժգին էր բախում: Եպիսկոպոսը աղջկան հարցրեց.

— Քեզ հարմա՞ր է թվում՝ այդ մարդու ներս գալը:

Եվ նա ասաց.

— Նախ առակ առաջարկենք նրան, թե մեկնաբանի, թող մտնի այստեղ, իսկ թե ոչ՝ իբրև եպիսկոպոսին տեսությանն անարժան մեկը, թող չմտնի:

Այս խոսքերն ամենքին էլ հաճելի թվացին, բայց քանի որ ոչ ոք չգիտեր այսպիսի բան առաջարկել, եպիսկոպոսն աղջկան ասաց.

— Դու, որ ամեն ինչում իմաստությամբ և ճարտարությամբ գերազանց ես, ինքդ առաջարկի՛ր այդպիսի առակ:

Այնժամ կերպարանված աղջիկն ասաց.

— Թող նրան հարցնեն. «Ո՞րն է այն մեծագույն հրաշքը, որ Տեր Աստված փոքր իրի վրա արեց»:

Երբ պանդուխտ մարդուն առաջարկեցին այս, պատասխանեց.

— Երեսների զանազանությունն ու գեղեցկությունը, քանզի մարդկանց այսքան բազմության մեջ, որոնք եղել են, կան և լինելու են մինչև աշխարհի վերջը, երկուսը չեն գտնվի, որոնց երեսներն ամբողջությամբ նման լինեն, նույնպես էլ Ամենազոր Աստված այս փոքր երեսների մեջ բոլոր մարմնավոր զգայություններն է դրել:

Այսպիսի պատասխաններ լսելով՝ ամենքն էլ զարմացան և ասացին.

— Հույժ գովելի պատասխան:

Այնժամ աղջիկն ասաց.

— Այլ ազնվագույն առակ առաջարկենք նրան, որպեսզի նրա առավել մեծ իմաստությունը ճանաչենք: Թող հարցնեն նրան. «Որտե՞ղ է այն երկիրը, որ երկնքից ավելի վեր է»:

Երբ պանդուխտին այս առաջարկեցին, պատասխանեց.

— Բարձրագույն երկնքում, որտեղ նստում է Քրիստոսի մարմինը, քանզի Նա բարձրացել է բոլոր երկինքներից վեր, իսկ մարմինը մեր մարմնից է, մեր մարմինն էլ հենց երկրի էությունից է, ուրեմն ուր Քրիստոսի մարմինն է, այնտեղ է այն երկիրը, որ երկնքից վեր է:

Այս պատասխանը լսելով՝ ամենքը հիացան:

Այնժամ աղջիկն ասաց.

— Տակավին կարող ենք երրորդ առակն առաջարկել նրան, առավել դժվար լուծելի, որպեսզի ճշմարիտ լինի վկայությունը նրա իմաստության մասին և արժանի լինի եպիսկոպոսի սեղանին: Արդ, թող ասի. «Ինչքա՞ն է երկրից երկինք հեռավորությունը»:

Այս լսելով՝ պանդուխտը հարց-պատասխանը փոխանցողին ասաց.

— Ասա՛ նրան, ով առաքել է քեզ, թե դու քաջ գիտես, դու ի՛նքդ տուր դրա պատասխանը. քանզի ինքն իսկ այդ ճանապարհը չափել է, երբ երկնքից ընկել է դժոխք, որովհետև նա կին չէ, այլ սատանա:

Այս լսելով՝ հարց-պատասխան փոխանցողը զարհուրեց և, ինչ որ լսել էր, ամենքի առաջ պատմեց: Եվ երբ ամենքն էլ զարմացան, հին թշնամին նրանցից աներևույթ եղավ:

Իսկ եպիսկոպոսը, հասկանալով, իրեն խստորեն կշտամբում էր և աղիողորմ ու դառն արտասուքներով իր մեղքն էր ողբում: Եվ անմիջապես ուղարկեց, որ այն պանդուխտ մարդուն ներս բերեն, բայց նրան չկարողացան որևէ տեղ գտնել: Այնժամ եպիսկոպոսը կարգադրեց կանչել ամբողջ ժողովրդին, նրանց պատմեց կատարվածը և պատվիրեց, որ ամենքն էլ պահք պահեն ու աղոթք անեն, թերևս Աստված հայտնի մեկին, թե ո՞վ էր պանդուխտը, որ իրեն այդպիսի մեծ վտանգից ազատեց: Նույն գիշեր եպիսկոպոսին հայտնվեց, թե Սուրբ Անդրեասն էր, որ նրա փրկության

համար պանդխտի կերպարանքով երևաց: Այնժամ եպիսկոպոսը առավել ևս սկսեց աղոթել Սուրբ Անդրեաս Առաքյալին և գոհանում էր մարդասեր Աստծուց:

ՀԱՋՈՂՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի հերետիկոս իր աղանդին էր կամենում դարձնել ուղղափառ մի քահանայի, և երբ տեսավ, թե իրենից խորշում է և իր խոսքերը չի ընդունում, նրան ասաց.

– Հավատքիդ մեջ ինքնահավան ու անխոնարհելի ես: Եթե կամենայիր հավատալ իմ խոսքերին, ես քեզ ցույց կտայի Քրիստոսին, Նրա մորը և Աստծո սրբերին:

Եվ քահանան, հասկանալով, որ այդ ցնորքն ու պատրանքը սատանայինն են, կամենալով փորձել, թե ի՞նչ է այն, նրան ասաց.

– Հիրավի քեզ կհավատամ, եթե կատարես խոստացածդ:

Այս լսելով՝ հերետիկոսը հույժ ուրախացավ և նրա համար օր սահմանեց:

Իսկ քահանան, առնելով մասնատուփը տերունական մարմնով, դրեց ծածուկ մի տեղ՝ վեղարի տակ: Հերետիկոսը, քահանային առնելով, տարավ մի մեծ լեռան մեջ գտնվող այր և նրան մեծ ապարանք մտցրեց, որը զարմանալի բոցաճաճանչ լույսով փայլում էր: Եվ երբ ներս մտան, կարգով շար-

ված բազում ոսկեփայլ աթոռներ տեսան: Մի աթոռի վրա թագավորն էր բազմել՝ մեծ լույսով շրջապատված, նրա աջում՝ թագուհին՝ վայելչագեղ ու շատ գեղեցկատես, այս ու այն կողմերում ծերերն էին բազմել՝ իբրև նահապետներ ու առաքյալներ, իսկ շուրջը հրեշտակների մեծ բազմությունն էր կանգնած, որոնք ամենքն էլ աստղերի պես փայլում էին՝ կասկածի տեղ չթողնելով, թե դևեր են:

Այս ամենը երբ հերետիկոսը տեսավ, ընկավ գետին և երկրպագեց՝ իբրև Աստված:

Իսկ քահանան անշարժ կանգնած էր, բայց տեսիլքի վրա զարմանում էր: Եվ հերետիկոսը դարձավ քահանային ու ասաց.

— Ինչո՞ւ Աստծո Որդուն փառք չես մատուցում, երկրպագի՛ր նրան, որ բազմած ես տեսնում և նրա բերանից մեր հավատքի խորհուրդը կուսանես:

Այնժամ քահանան, մոտենալով, հանեց մասնատուփը և աթոռի վրա բազմած թագուհուն տվեց՝ ասելով.

— Թե դո՞ւ ես թագուհին՝ Քրիստոսի մայրը, ահա քո Որդին, ում եթե ընդունես, քեզ Աստծո մայր կխոստովանեմ:

Եվ երբ այս ասաց, անմիջապես առ աչք եղած այդ բովանդակ բազմությունը ոչնչացավ, իսկ նրանք այնքան թանձրամիտ խավարի մեջ մնացին, մինչև որ հազիվ կարողացան այրից դուրս գալ: Ապա հերետիկոսը ուղղափառության դարձավ և սարսափեց՝ զարմանալով սատանայի հնարագետ խորամանկության վրա:

***

Մի ազնվական այնքան իրավասեր և արդարամիտ էր, որ նույնիսկ դատի ժամանակ մարդու երեսին աչք չէր գցում: Սա մի անգամ երբ հիվանդացավ և մահճի մեջ պառկած դրված էր մերձակա սենյակում, կնոջ աղաղակ ու ողբ լսեց և հարցրեց պատճառը, բայց ոչ ոք չհամարձակվեց ստույգ պատմել: Ապա սպասավորներից մեկին ուղարկեց և նրան խստորեն պատվիրեց, որ իրողության ստույգությունն իրեն ասի: Նա էլ, ահով իմանալով, պատասխանեց.

— Տե՛ր, քո քեռորդին կամենում էր մի կնոջ լկել, և դա էր աղաղակի պատճառը:

Իշխանը, սաստիկ զայրանալով, զորականներին հրամայեց քեռորդուն կախել:

Իսկ նրանք, կեղծ հնազանդություն հայտնելով, միմյանց ասում էին. «Եթե սպանենք այս մեծազգի երիտասարդին, մեր տերն էլ, ինչպես հավատալի է, մեռնի, կա՛մ մեզ կսպանեն, կա՛մ կաքսորեն»:

Ապա երիտասարդին ամեն բան տեղեկացրին և խրատ տվեցին, որ քեռու երեսից որևէ տեղ թաքնվի:

Եվ մի ժամից հետո զորականները տիրոջ մոտ մտան և ասացին, թե՝ «Հրամանդ կատարեցինք»:

Իսկ հինգերորդ օրը երիտասարդը, կարծելով, թե քեռին իր պատիժն անտեսել է, դուռը բացեց, ներս նայեց: Երբ հիվանդը տեսավ, մեղմաբար նրան իր մոտ կանչեց, մի ձեռքով նրա պարանոցից բռնեց, իսկ մյուսով սուսերը, ծածկաբար հանելով, կոկորդը կոխեց: Եվ այսպես մեծ ողբով և սրտի հառաչանքով մեռածին դուրս հանեցին:

Այս գործը ողջ գավառին հույժ դարշելի թվաց՝ իշխանի ցավն էլ ցավի վրա ավելացնելով: Երբ հիվանդությունը սաստկացավ, եպիսկոպոսի մոտ [մարդ] ուղարկեց՝ հայցելով սուրբ խորհուրդը: Երբ [եպիսկոպոսը] եկավ, իր բոլոր մեղքերը մեծ զղջումով խոստովանեց, բայց երիտասարդին սպանելու համար լռեց, ինչի համար էլ եպիսկոպոսը բարկանալով ասաց.

— Ինչո՞ւ ես մարդասպանությունդ թաքցնում, չէ՞ որ սպանել ես քեռորդուդ:

— Մի՞թե դա մեղք է, — հարցրեց նա:

— Շատ մեծ, — ասաց եպիսկոպոսը:

Իշխանն էլ պատասխանեց.

— Ես այն մեղք չեմ համարում և Տիրոջից դրա համար թողություն չեմ խնդրում:

Ապա եպիսկոպոսն ասաց.

— Ես էլ քեզ հաղորդություն չեմ տա, մինչև չխոստովանես այդ մեղքդ:

Այնժամ իշխանն ավելացրեց.

— Իմացի՛ր, հա՛յր սուրբ, որ ես ոխակալության համար չէ, որ սպանել եմ նրան, կամ էլ սրտիս զայրույթից, այլ միայն Աստծո երկյուղից և արդարության ցանկությունից: Ոչ ոք երբեք այնքան չի սիրում իր քեռորդուն, ինչքան ես էի նրան սիրում: Եթե ինձ տերունական մարմինը չտաս, ես իմ հոգին ու մարմինը Նրան կհանձնեմ:

Այս ասաց ու արեց օրինակի համար, միգուցե ընդդեմ արդարության և դատաստանի երևա ինչ-որ պակասություն, որ գործվել է:

Դեռ եպիսկոպոսը սենյակի շեմը չէր անցել, երբ հիվանդը ձայնեց նրան՝ ասելով.

— Դարձի՛ր, հա՛յր սուրբ, դարձի՛ր, տե՛ս, տերունական մարմինը մասնատուփի մե՞ջ է:

Երբ բացեց և ոչինչ չգտավ, իշխանը նրան ասաց.

— Ահավասիկ այն, որ դու հրաժարվեցիր ինձ տալուց, նա ինքն ինձնից չհրաժարվեց:

Եվ սուրբը խորհուրդը երևաց նրա բերանում: Եվ նրա հետ կատարվեց այն, որ Աստվածային Գիրքն է ասում. «Սիրե՛ք արդարությունը, ովքեր դատում եք երկիրը: Ծառայե՛ք Տիրոջը բարությամբ և խնդրե՛ք Նրան ուղղությամբ, քանզի բնակվում է նրանց մոտ, ովքեր չեն փորձում Նրան, և հայտնվում է նրանց, ովքեր ապավինում են Նրան»:

Իսկ եպիսկոպոսը, սարսափահար, ամենուրեք այս սքանչելիքների մասին էր պատմում:

***

Մի կին, ում դեմ սատանան զանազան հնարքներով պատերազմում էր, որպեսզի իրեն կախի, մի օր, պատարագի ժամին, հարմար ժամանակ և պահ գտավ, ամբողջ ընտանիքը տնից հանեց, պարանը գերանից կապեց և դուռը փակեց: Եվ երբ իրեն կապելով պարանից՝ կամենում էր իրեն ցած իջեցնել, լսեց զանգակի ձայնը, որ հնչում էր Քրիստոսի մարմինը բարձրացնելու պահին, և ինչպես սովոր էր՝ ասաց. «Հիսո՛ւս Քրիստոս, կենդանի Աստծո Որդի, ողորմի՛ր ինձ»: Եվ ահա անմիջապես գերան ընկավ, իսկ դևերը, բարձր ձայն հանելով, տնից փախան՝ աղաղակելով. «Քրիստոսի մարմնի զորությունը քեզ հավիտենական կորստից ազատեց»:

ՀՐԵՇՏԱԿՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Մի անգամ հրեշտակը մարդու կերպարանքով գնում էր մի ճգնավորի հետ և եկան–հասան այն տեղին, որտեղ լեշ էր ընկած և գարշահոտություն էր տարածում: Եվ երբ ճգնավորն իր քիթը փակեց, հրեշտակը նրան հարցրեց.

– Ինչո՞ւ ես քիթդ փակում:

– Այս գարշահոտությունը տանել չեմ կարողանում, – պատասխանեց նա:

Եվ երբ փոքր-ինչ առաջ գնացին, ահա նրանց հանդիպեց գեղեցկատես մի երիտասարդ՝ պայծառ զգեստներով զարդարված և ձիով, որին հեծել էր: Եվ մինչ դեռևս նրանից հեռու էին, հրեշտակն իր քիթը փակել սկսեց, որից շատ զարմացած՝ ճգնավորն ասաց.

– Ինչո՞ւ ես այդպես քիթդ փակում:

– Բղջախոհ, հպարտ ու անհամեստ այդ երիտասարդը, – պատասխանեց, – ավելի գարշելի հոտ է տարածում Աստծո և հրեշտակների առաջ, քան լեշը՝ մարդկանց առաջ:

ՄԵԾԱՀԱՐՈՒՍՏԻ ՄԱՍԻՆ

Մի մեծահարուստ ուներ մեծ ու ընդարձակ տուն՝ կից մի չինական աղքատի տան: Մի օր անկողնում պառկած՝ վշտանում էր և ննջել չէր կարողանում՝ ինչքեր ձեռք բերելու խորամանկության և առավել ագահության համար: Եվ լսում էր, որ աղքատը, թոնրի մոտ նստած, իր որդիների հետ ուրախանում էր, իսկ գիշերվա մնացած մասն անուշ քնով անցնում, առավոտյան էլ կինը հազիվ էր զարթնեցնում, որպեսզի վեր կենա և գործի գնա: Մեծահարուստը, այս լսելով և նախանձելով նրա ուրախությանը, մտածեց նրան իր տրտմությանն ու տառապանքներին հաղորդակից դարձնել: Գիշերը վեր կենալով և աղքատի տան դուռը բացելով՝ դռնից դրամով լի քսակ կախեց, ինչն առավոտյան աղքատը գտնելով, չէր կամենում սովորական ձևով դրամ վաստակելու գնալ, վախենալով, թե միգուցե մեկը գողանա այդ դրամը: Եվ մտքում վարանում էր, որ դրացիները կամ կինը չիմանան դրամը գտնելու մասին:

Ապա դրամը դրեց խոտի տակ, որտեղ ննջում էր, և պատճառաբանելով, թե հիվանդ է, պառկեց դրամի վրա, մինչև որ դրամի ինչ անելը որոշի:

Եվ երբ բազում օրեր այսպիսի վշտի մեջ էր, չէր ուրախանում և դադարել էր երգելուց, գիշերը նրա մոտ եկավ մեծահարուստը և նրա մասին հարցրեց: Կինը պատասխանեց.

– Հիվանդացել է:

– Ես իսկույն նրան կբժշկեմ, – ասաց մեծահարուստը:

Եվ գալով նրա մոտ՝ ծածուկ նրան ասաց. «Վերադարձրո՛ւ իմ դրամը, որ վերցրել ես այսինչ տեղից, ապա թե ոչ՝ քեզ կախել կտամ»:

Աղքատն էլ, վախենալով, վերադարձրեց դրամը և նախկին ուրախությունը ձեռք բերեց:

ՆԱԽԱՆՁԻ ՄԱՍԻՆ

Նախանձի մեջ այնքան չարություն կա, որ ոչ միայն ուրիշին է վնաս կամենում, այլև ինքն իրեն: Քանզի մի թագավոր խոստանում է մի նախանձոտ մարդու և մի աղահ մարդու, թե ինչ խնդրեն իրենից, նրանց կտա, սակայն այն ձևով, որ ով վերջինը խնդրի, նրան կրկնակի կտա: Եվ երբ երկուսն էլ հապաղում էին խնդրել, թագավորը հրամայում է, որ նախ նախանձոտը խնդրի: Եվ վերջինս խնդրեց իր մեկ աչքը հանել, որպեսզի մյուսի երկու աչքը հանեն, որովհետև չկամեցավ բարի բան խնդրել, որպեսզի ընկերոջը կրկնակի պարգև չտրվի:

ԱՂՔԱՏՆԵՐԻՆ ՈՂՈՐՄՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Աստվածատուր անունով մի բարեպաշտ և աղոթարար կոշկակար կար, ում մասին Աստծուց մի ճգնավորի հայտնի դարձավ, որ նրա համար երկնքում տուն էր շինվում, բայց արհեստավորները շաբաթը միայն մեկ անգամ էին աշխատում: Իսկ ճգնավորը, տեղեկանալով կոշկակարի վարքի մասին, իմացավ, որ նա հանապազ վաստակում էր և իր տան պետքերը հոգալուց հետո ինչն ավել էր մնում, աղքատներին էր բաշխում ամեն շաբաթ օր: Այստեղից հայտնի է, որ առանց պատճառի չէր, որ տան շինվածքն ավելանում և կառուցվում էր շաբաթ օրը:

ՊԱՏՎԻ ՄԱՍԻՆ

Գավառներից մեկի թագավորը վախճանվել էր, և երբ իշխաններն ու նախարարները նոր թագավոր ընտրելու համար չէին կամենում միաբանվել, մի շինականի որդու իրենց թագավոր կարգեցին: Իսկ նրա հայրը, գալով և իր որդուն թագավորական հանդերձանքով տեսնելով, նրան ասաց.

– Որդյա՛կ, ինձ ճանաչո՞ւմ ես:

– Ինչպե՞ս կարող եմ ճանաչել, քանի որ ինձ չեմ ճանաչում, – պատասխանեց նա:

ՍԱՏԱՆԱՅԻ ԽԱԲԵՈՒԹՅԱՆ ՍԱՍԻՆ

Ա՛ի շատ աղոթասեր քահանա էր ապրում, ով սիրելի էր շատերին իր առավել բարեպաշտության համար: Այսպիսի շնորհներ նրա մեջ տեսնելով՝ սատանան նախանձում էր և հանդուրժել չէր կարողանում, սակայն բացահայտ փորձությամբ չէր կամենում նրա դեմ պատերազմել: Կեղծ բարությամբ նրան իր կամքին հնազանդեցնելու հույսով լուսավոր հրեշտակի կերպար ընդունեց, երևաց նրան և ասաց.

— Աստծո՛ սիրելիդ, քեզ մոտ ուղարկվեցի, որ պատմեմ, թե հետագայում քեզ հետ ի՛նչ է լինելու: Արդ, քո անձը պատրաստի՛ր, քանի որ այս տարի մեռնելու ես:

Քահանան, կասկած չունենալով, թե սատանան կարող է լինել, այլև նրա կողմից ասվածներին հավատալով, մեծ ջանադրությամբ պատրաստվում էր մահվան՝ խոստովանությամբ իրեն խղճմտանքից մաքրելով, պահքով ու արթնությամբ մարմինը ճնշելով, անդադար աղոթքներով և ինչքն ու ունեցվածքը բոլոր աղքատներին բաշխելով: Եվ երբ մարդկանցից շատերը նրան հարցնում էին, թե՝ «Ինչո՞ւ ես առանց ընտրության ունեցվածքդ բաշխում», նրանցից մեկին ծածուկ պատճառն ասաց. «Աստծո հրեշտակը երևաց և հայտնեց ինձ, որ այս տարվա մեջ մեռնելու եմ»: Իսկ այդ մարդը, լսելով այս մասին, լուռ մնալ չկարողացավ, ուրիշին հայտնեց: Եվ այսպես, այդ վիճակին պատկանող բոլոր մարդկանց էլ այս բանը հայտնի եղավ: Տարին ավարտվեց, սակայն քահանան չէր վախճանվել, ուստի սատանան սուտ մարգարե դիտվեց: Բայց Աստծո ընտրյալների համար ամեն ինչ դեպի բարին է փոխարկվում, քանի որ Աստծո մարդը, որ սատանայի կողմից պատրանքների էր ենթարկվել, բարի գործերի մեջ է՛լ ավելի առաջացավ:

Սատանայի խորամանկ խաբեության պատճառով մեծ ամոթ կրելով մարդկանցից, որոնք իր հետ եղածի մասին լսել էին, և իր կարիքները հոգալու համար ոչինչ չունենալով, աշխարհը թողեց և կրոնավորների վանք մտավ:

Քիչ ժամանակ հետո դարձյալ սատանան եկավ նրա մոտ և իր որոգայթը ծածկում էր

այսպիսի խոսքերով.

— Ո՛վ դու այր, մի՛ երկնչիր, որ չմեռար, ինչպես քեզ նախօրոք ասել էի, քանզի Տեր Աստված իր նախախնամությամբ շատերի փրկության համար քեզ երկար կյանք է շնորհել: Եվ ահա Տիրոջից առաքվեցի, որպեսզի քեզ հետ լինեմ՝ քեզ պահպանելու և ուսուցանելու:

Եվ նրա խոսքերին հավատաց:

Ապա սատանան միշտ նրան մոտ էր և հանապազ, ինչպես և հետո ինքն էլ հասկացավ, նրան մղում էր այն բանին, ինչը որ ախորժելի էր մարմնի համար, քանի որ երբ կամենում էր երկար աղոթել, կամ հսկում կատարել, կամ աշխատել, հանդիմանվում էր նրա կողմից.

— Ընտրությունը մայրն է առաքինությունների, թերևս կարող ես շատ ապրել, ինչի համար քեզ պետք է խնայես, որպեսզի երկար ժամանակ Աստծուն ծառայելու կարող լինես:

Եվ երբ կամենում էր մեծ քար քարշ տալ, ասում էր.

— Այդ քարը շատ մեծ է, շարժիր այն, ինչը որ թեթև է:

Եվ այսպիսի խոսքերով խաբում էր նրան: Եվ երբ աբեղա դարձավ, սատանան նրան ասաց.

— Խնդրի՛ր վանահորից, որ քեզ առանձին տեղ գնալու կարգադրություն անի, որ կարողանաս համարձակ լսել իմ խոսքերը, ես էլ՝ քոնը:

Եվ հայրը կարգադրեց:

Մի գիշեր սատանան, կամենալով գլուխ բերել իր վաղուց ծածկած որոգայթը, նրան զարթնեցրեց՝ ասելով.

— Աստված մեծ գործերիդ համար քեզ կամենում է հատուցել: Առանձին դեպի խուցը գնա՛ և այնտեղ քո գոտիով քեզ փայտից կախի՛ր և այդպես կընդունես մարտիրոսության պսակը:

Այս լսելով՝ աբեղան մեծապես վախեցավ և, ստեպ-ստեպ թքելով սատանայի երեսին, գոչեց.

— Հեռո՛ւ կաց ինձնից, հեռո՛ւ կաց, այժմ ճանաչեցի, թե ո՛վ ես:

Եվ խաչակնքվելով՝ իրենից հեռացրեց:

Ապա անմիջապես վանահոր մոտ գնաց և քնից զարթնեցրեց՝ հայցելով, որ իրեն խոստովանեցնի: Եվ նա ասաց.

— Համբերի՛ր մինչև առավոտ:

Իսկ նա համառորեն ստիպում էր: Ապա հայրը, վեր կենալով, նրա հետ խորան գնաց: Եվ ընկնելով նրա ոտքերը՝ խոստովանեց և ասաց.

— Սատանան հրեշտակի կերպարանքով

վաղուց խաբում էր ինձ, մինչև որ ճանաչեցի նրան, թե սատանա է և ոչ հրեշտակ, քանի որ ինձ խրատ էր տալիս, որ կախվեմ:

Նույնպես և իր մյուս մեղքերը խոստովանեց խոստովանահոր առջև: Եվ երբ հայրը նրան ապաշխարության կարգեց և խրատեց հետագայում զգուշանալ, դարձավ իր խուցը: Սատանան, նրա խոստովանության վրա զայրանալով, երբ աբեղան առանձին էր, աղեղը լարեց: Նրան կամենում էր նետահարել՝ մեծ սրտմտությամբ ասելով.

— Քո վնասով ինձ ամոթահար արեցիր, ահա այժմ կսպանեմ քեզ:

Նա էլ ասաց.

— Գնա՛, անիծյա՛լ, քեզնից չեմ երկնչում:

Եվ խաչի նշանն անելով՝ անհայտացրեց:

Եվ այսպես խոստովանության զորությամբ ազատված՝ այլևս սատանային չտեսավ:

ԱՍՏԾՈ ՍԻՐՈ ՄԱՍԻՆ

Ուսումնատենչ մեկն, ուրիշ երկրից գալով Փարիզ քաղաք, ուսումնական մի հաստատություն մտավ, որտեղ աստվածաբանություն էին դասավանդում: Եվ երբ վարդապետի բերանից լսեց կարդացվող այս խոսքը, թե՝ «Պիտի սիրես քո Տեր Աստծուն քո ամբողջ սրտով» (Մատթ., 22, 37), անմիջապես վերկենալով՝ դուրս եկավ: Այս տեսնելով՝ ամենքն էլ զարմացան: Վարդապետը նրան հարցրեց.

— Ի՞նչ եղավ քեզ, կամ ի՞նչ ասվեց, որ դուրս ելար:

Պատասխանեց.

— Ոչինչ, բայց մինչև ուրիշ խոսք լսելը, նախ կամենում եմ գործով կատարել լսածս:

Եվ ելնելով՝ կրոնավորների վանք գնաց:

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի մեղավոր մարդ, որ իր դստերն ապականել էր, եկավ եպիսկոպոսի մոտ՝ իր հանցանքները խոստովանելու: Արդ, մեծ և զարմանալի զղջմամբ ու հորդահոս արտասուքով խոստովանեց և հարցնում էր.

— Սոսկ զղջմամբ ու չարչարանքներով արդյոք կարո՞ղ եմ Տիրոջից թողություն գտնել:

— Դա անկասկած այդպես է, — պատասխանեց եպիսկոպոսը, — եթե կամենում ես այդպիսի հանցանքներիդ համար ապաշխարել:

Եվ նա ի խորոց սրտի աղաղակեց՝ ասելով.

— Կամենում եմ, նույնիսկ եթե հազար անգամ մահ հանձն առնել հրամայես:

Իսկ եպիսկոպոսը, թշվառականին գթալով, մանավանդ երջանիկ մեղավորին, ասում է.

— Ես էլ քեզ ընդամենը յոթ տարվա ապաշխարություն եմ տալիս:

Այդ ժամանակ նա ասաց.

— Դա ի՞նչ է որ, ինձ՝ մեծագույն չարագործ մեղավորիս համար ընդամենը յո՞թ տարվա ապաշխարություն ես սահմանում. թե որ մինչև աշխարհի վերջն էլ կենդանի մնայի, այդքան չարագործությունները քավել չէի կարողանա:

Ապա եպիսկոպոսը պատասխանեց.

— Գնա՛ և միայն հաց ու ջրով երեք օր պահք պահիր:

Այդ ժամանակ մարդն, առավել ողբալով և կուրծք ծեծելով, աղաչեց, որ փրկության ապաշխարությունն առաջնորդի իրեն: Իսկ եպիսկոպոսը, չափազանց զարմանալով և սաստիկ ուրախանալով, նրան պատվիրեց, որ գնա և միայն «Հայր Մեր»-ն ասի և ստուգապես իմանա, որ իր մեղքերը ներված են: Իսկ մարդն այդ ուժգին աղաղակով գետին ընկավ և հոգին ավանդեց: Ուստի անկասկած պարզորոշ է, որ նա այսօրինակ ապաշխարությամբ ընդունելի եղավ Աստծուն և փոխադրվեց անանց կյանք:

***

Մի մարդ, որ վաշխ ու տոկոսներ էր վերցնում, ում քահանան միշտ խրատում և ա-

պաշխարության էր հորդորում, իսկ նա ասում էր.

– Լա՛վ, լա՛վ, կգա ժամանակը, կապաշխարեմ:

Նույնը նաև հիվանդության ժամանակ էր ասում: Իսկ քահանան, տեսնելով դրա վտանգը, ջանադրությամբ նրան ստիպում էր, որ ապաշխարի: Եվ երբ արդեն մահամերձ էր, քահանան դարձյալ փորձեց՝ նրան խոստովանության ու ապաշխարության բերելու: Իսկ նա աղաղակեց.

– Ո՛վ ապաշխարություն, ո՞ւր ես: Այլևս չեմ կարող ապաշխարել: Եվ սա Աստծո արդար դատաստանով է, քանի որ չկամեցա այն ժամանակ, երբ կարող էի ապաշխարել:

Այս ասելով էլ՝ մեռավ:

ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԻ ՍԱՍԻՆ

Մի շատ մեծապատիվ եպիսկոպոս կար, որ ոչ միայն եկեղեցական գործերն էր վարում, այլ նաև այլոց աշխարհական իրագործումներով էր զբաղվում: Սա մի օր, մինչ զորականների բազմության հետ սպառազինված անցնում էր արտերով, մի հողագործ տեսավ, որ վարելու գութանը թողած, հանդում կանգնած զարմացած և ուշադրությամբ նայում էր հեծելազորին: Այս բանի վրա զարմանալով և ձին ճանապարհից փոքր–ինչ թեքելով՝ դեպի նա դարձավ և քաղցրությամբ ասաց.

– Մի բան եմ կամենում քեզ հարցնել, բարի մարդ, եթե կհամաձայնվես իմ հարցին անկեղծությամբ պատասխան տալ:

Իսկ հողագործը, մեծ խոնարհությամբ պատասխանելով, ասաց.

– Ես ո՞վ եմ, կամ բոլոր ազգականներս ովքե՞ր են, որ քեզ՝ իմ մեծապայծառ տիրոջը, պատասխան չտամ:

Եվ եպիսկոպոսն ասաց.

— Ինձ ասա՛, ի՞նչ էիր խորհում, երբ այդ-
պես ծիծաղելով և հիանալով ինձ էիր նա-
յում:

— Խորհում էի, — պատասխան տվեց հո-
ղագործը, — թե արդյո՞ք սուրբ Մարտինոսը,
որ ինքն էլ նմանապես եպիսկոպոս էր, այդ-
պիսի սպառազինությամբ և զորականների
բազմությամբ էր ճանապարհ գնում:

Եպիսկոպոսը, փոքր–ինչ ամաչելով, ա-
սաց.

— Ես ոչ միայն եպիսկոպոս եմ և եկեղե-
ցական, այլև ըստ աշխարհի՝ իշխան և կու-
սակալ, ինչպես որ այժմ էլ իշխան եմ ե-
րևում: Իսկ եթե կամենում ես եպիսկոպոս
տեսնել, այսինչ օրն արի եկեղեցի:

Հողագործը, այս պատասխանի վրա թե-
թև–ինչ ծիծաղելով, եպիսկոպոսին ասաց.

— Եթե մեծությունդ չի դժվարանա, մի
բան էլ ես եմ կամենում քեզ հարցնել:

— Հարցրո՛ւ ինչ որ կամենում ես,— պա-
տասխանեց եպիսկոպոսը,— չեմ դժվարանա:

Հողագործն ասաց.

— Եթե իշխանը, որ իր գործերի պատճա-
ռով, Աստված մի՛ արասցե, դժոխքի մատն-
վի, մեր եպիսկոպո՞սն ուր կգնա:

Այս հարցից ամոթահար՝ եպիսկոպոսը,
հողագործին առանց պատասխան տալու,
գնաց: Բայց նրա խոսքերից քիչ բան չշա-
հեց, քանի որ հետայսու խիստ զգուշանում
էր, որ աշխարհական գործերով ավելի շատ
չզբաղվի, քան եպիսկոպոսության հո-
գաբարձությամբ, և չլինի, թե մանավանդ
իշխանի, քան եպիսկոպոսի վարձ ընդունի:

ԲԱՄԲԱՍՈՂՆԵՐԻ ՍԱՍԻՆ

Մի կրոնավոր կար՝ զգեստով, ոչ թե վարքով, անունով, ոչ թե արդյունավորությամբ, մեծապես սովոր բոլոր տեսակի բամբասանքների: Երբ մահանալու ժամանակը մոտեցավ, նրան խրատում էր, որ խոստովանվի և մեծ փութաջանություն դրսևորի իր հոգու փրկության համար: Նա էլ պատասխանեց, թե՝

— Չեմ անի դա:

— Ինչո՞ւ,— հարցրին նրան:

Ասաց.

— Չեմ կարող:

Եվ երբ պես—պես խոսքերով նրան հորդորում էին, որ վերջին շնչում ամբողջ ճիգուջանքով և կատարյալ հույսով Աստծո ողորմությանը դիմի և Փրկչի մարդասիրությունը խնդրի, նա էլ, հանելով լեզուն, մատով հարվածեց լեզվին՝ ասելով.

— Ամենաչար այս լեզուն ինձ դատապարտեց:

Եվ երբ այս բանն ասաց, լեզուն այնքան

մեծացավ, որ այլևս բերանում չէր կարողանում տեղավորել:

Եվ այսպիսի մահվամբ մեռնելով՝ բոլոր բամբասողներին կորստյան օրինակ ցույց տվեց:

ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Մի դատավոր, մի օր երեկոյան իր տան պատուհանի մոտ նստած, նայում էր խոզարածներին, որ խոզերին տանում էին և ստիպում նրանց տուն մտնել: Իսկ երբ ներս մտնել չկամեցան, նրա ընկերն ասաց.

— Եթե կամենում ես, որ խոզերն արագ խոզանոց մտնեն, կանչի՛ր նրանց. «Խոզե՛ր, խոզե՛ր, այնքան արա՛գ մտեք ձեր խոզանոցը, ինչպես, օրինակ, դատավորներն են դժոխք մտնում»:

Երբ խոզարածն այս ասաց, խոզերն անմիջապես, առանց հապաղելու սկսեցին մտնել իրենց բնակության վայրը:

Այս որ դատավորը տեսավ, մեծ երկյուղով արդարությունն ըմբռնելով՝ դատական իշխանությունը թողեց և իր որդիների հետ իսկույն դեպի վանք շտապեց, որտեղ խստակրոն վարքով, աղոթքով և արտասուքով էր ապրում և այնքան անողորմ էր իր մարմնի հանդեպ, որ մինչև իսկ բազում վանքերի հայր դառնալով՝ բոկոտն էր շրջում ամենուր, որտեղ կրոնավորներ էին ապրում:

ՄԵՂՔԵՐԻՑ ԴԱՌՆԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Երևելի, գիտությամբ զարդարված մի մարդ կար: Սա, տոնական մի օր նոր և մեծագին հանդերձ հագնելով, զանազան պատիվներով մեծարվեց, ամբողջ օրն ընկերների հետ խաղ ու խրախճանքների, ըմպելիքի ու այս աշխարհի զանազան ունայն բաների մեջ անցկացրեց:

Երբ երեկո եղավ, զգաստացավ և լռելյայն իր սրտում ասաց. «Ո՞ւր է տոնախմբությունը, որ այսօր կատարեցինք, ո՞ւր գնացին բոլոր այն խրախճանքները»:

Արդ, տեսնելով, որ աշխարհիկ բոլոր ուրախությունները շուտափույթ անցնում և տրտմության ու ցավի են փոխակերպվում, հաջորդ առավոտ կրոնավորների վանք գնաց, որտեղ երկար տարիներ սրբությամբ, գիտությամբ և իմաստությամբ Աստծուն ծառայեց և, բարի համբավով հռչակվելով ու փայլելով, անանց կյանք փոխադրվեց:

***

Մի ավազակապետ կար, այնքան չարագործ, անողորմ, արյունարբու, որ ճանա-

պարհին ում հանդիպում էր, սպանում էր: Սուրբ ու առաքինասեր մի վանահայր, այս լսելով, կրկնակի հանդերձներ հագնելով և ազնվազարմ ձի նստելով, գնաց այն կողմերը, որտեղ ավազակապետն էր գտնվում: Նրան բռնելով՝ բերեցին նրա առաջը: Վանահայրն ավազակապետին հարցրեց.

— Ի՞նչ ես ուզում:

— Ձիդ ու զգեստներդ,— պատասխանեց նա:

Այն ժամանակ հայրը նրան ասաց.

— Իրավունք ունես խնդրելու, քանի որ այս ամենն Աստծունն են և մանավանդ հասարակաց են: Արդ, քանի որ ես երկար ժամանակ վայելեցի, արժանի է, որ հիմա էլ դու վայելես: Բայց կամենում եմ իմանալ, թե ի՛նչ ես անելու դրանք:

Պատասխանեց.

— Վաճառելու ենք և ուտելիք գնելու:

Այնժամ հայրն ասաց.

— Որդյա՛կ, ինչո՞ւ ես այդքան չարչարանքով ու վտանգներով ուտելիք ու հանդերձանք հայթայթում: Ինձ հետ արի, և ես բոլոր քեզ պետք եղած բաները կտամ:

Իսկ երբ նա հրաժարվում էր՝ ասելով, թե

ոսպ ու բակլա ուտել չի կամենում, հայրը նրան ասաց.

— Քեզ և՛ միս, և՛ ձկնեղեն, և՛ հաց, և՛ անուշ գինի, և՛ շքեղազարդ անկողին կտամ, միայն թե իմ հետևից եկ:

Եվ երբ համաձայնվեց և վանք եկավ, հայրը նրան հանձնեց եղբայրներից մեկին, ով ամեն օր նրան նախապես ասված բոլոր պետք եղած բաները բերում էր: Արդ, երբ ավազակապետը հագենում էր, այդ կրոնավորը հոր կարգադրությամբ նստում էր գետնին՝ նրա դիմաց, և միայն հաց էր ուտում և ջուր խմում:

Ավազակապետը նրան հարցրեց.

— Ինչի՞ համար ես այդքան ծանր ապաշխարություն կատարում: Մի՞թե մեկին սպանել ես կամ պոռնկություն արել:

Իսկ կրոնավորը, զարմանալով ու սոսկալով, պատասխանեց.

— Օ՜, հեռո՛ւ ինձնից, Աստված մի՛ արասցե, եթե ես մարդ սպանած կամ թե մարմինս պոռնկության մեղքով ապականած լինեմ, քանի որ մանկությունիցս ի վեր այս վանքում եմ մեծացել: Բայց այն պատճառով եմ ապաշխարում, որպեսզի իմ մահվան ժամա-

նակ Աստծո առաջ ողորմություն գտնեմ:

Այդ ժամանակ ավազակը, զղջալով, ասաց.

— Ես՝ եղկելիս ու թշվառականս, որ այնքան գողություն, այնքան մարդասպանություն, այնքան չնություն ու այնքան անթիվ չարիքներ եմ գործել ու երբևէ պահք չեմ պահել, ինչպե՞ս ողորմած Աստծուն ինձ հետ կունենամ:

Եվ ընկնելով վանահոր ոտքերը, արտասուք թափելով՝ այնքան ապաշխարությամբ իրեն ճնշեց, որ ժուժկալությամբ ամենքին գերազանցեց:

ԴԱՎԱՃԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Երկու օտարական մուրացկան, պատառոտված զգեստներով և առանց շապկի Հայր Իսահակի մոտ գալով, մերկ էին երևում և նրանից ողորմություն էին խնդրում: Եվ մինչ նրանից հանդերձանք էին խնդրում, Աստծո մարդը նրանց ասածները լռությամբ ունկնդրեց և, կանչելով իր մոտ աշակերտներից մեկին, նրան ասաց.

— Գնա՛ անտառ և այնտեղ՝ այսինչ տեղում, երկճղանի ծառ կգտնես և առնելով հագուստները, որ այնտեղ են գտնվում, կբերես այստեղ:

Եվ երբ աշակերտը գնաց գտավ ամեն բան, ծածուկ բերեց հոր մոտ: Նա էլ, առնելով դրանք, մերկ ու մուրացիկ աղքատներին ասաց.

— Առե՛ք, քանի որ մերկ եք, առե՛ք և հագե՛ք:

Իսկ նրանք, այս տեսնելով, ճանաչեցին այն, ինչը որ իրենք էին դրել, և սաստիկ վախեցան:

Եվ այսպես, նրանք, որ դավաճանությամբ

ուրիշների հանդերձանքն էին խնդրում, ա-
մոթով իրենցը վերցրին:

***

Երկու մեծահարուստ, միմյանց նկատ-
մամբ մեծ թշնամությամբ էին լցված, ովքեր
շարունակ [հարմար] պահի էին սպասում,
թե ինչպես մեկը մյուսին բռնի կամ սպանի:
Եվ նրանցից մեկը մի չարագործ ծառա ու-
ներ, որ այդ ժամանակ մեկ ուրիշին էր ծա-
ռայում: Սա, գալով նրա մոտ, ում որ սկզբից
ծառայում էր, ամբաստանեց իր տիրոջը, ում
որ այդ ժամանակ ծառայում էր, և խոստա-
ցավ դյուրին կերպով նրան մատնել իր ձեռ-
քը: Եվ նա, մեծապես ուրախանալով, խոս-
տացավ նրան ծառայության դիմաց արծաթ
տալ: Ապա այդ չարագործը, հարմար ժա-
մանակ գտնելով, իր տիրոջը մատնեց նրա
թշնամու ձեռքը: Երբ վերջինս սպանեց, դա-
վաճանն անմիջապես գնաց սպանվածի բա-
րեկամների մոտ և նույն դավաճանությամբ
սպանողին մատնեց նրանց ձեռքը: Այս բա-
նը շուտով ի հայտ եկավ, և նրանցից մեկի
կողմից, որոնց կամենում էր սպանողին
մատնել, բռնվելով, դատավորի հրամանով

կախվեց ծառից: Եվ ազգականների
խնդրանքով նրա մարմինը թաղվեց, բայց
մեծ զարմանք եղավ. քանի որ գիշերը թաղ-
վեց, ահա առավոտյան անծանոթ շներ, ո-
րոնց բազմաթիվ մարդիկ ականատես եղան,
նրա մարմինը գերեզմանից հանելով՝ մասե-
րի պատառոտեցին:

ԶՂՋԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Մի կին պոռնկության հրով վառվելով և հարազատ որդու հանդեպ տոփանք ունենալով, նրանից արու զավակ ծնեց: Ապա այդպիսի զազրագործություններից զարհուրելով՝ ամեն ժամ երկնչում էր, թե միգուցե դիվահարվի կամ հանկարծակի չարամահ լինի:

Դրանից հետո Աստծո ողորմությամբ սկսեց խորհել, ապաշխարել և առաջնորդի խրատով իր որդու հետ գնաց Հռոմ և մեծ վստահությամբ հայրապետի առաջ կանգնեց: Սաստիկ արտասուքներով ու հառաչանքով ամենքին մի առ մի իր մեղքերը խոստովանեց, այն աստիճան, որ ամենքին էլ զարմանքը պատեց, որդուն էլ, որպես իր գործած անօրենության վկա, իր մոտ ունենալով:

Իսկ հայրապետը, կնոջ այդպիսի զղջումն ու ճշմարիտ ապաշխարությունը տեսնելով, գթաց, որպես ճարտար բժիշկ՝ ախտավորին կամենալով կատարելապես ու շուտափույթ առողջացնել, նաև զղջման փորձ անել, նրան հրամայեց, որ այն զգեստով իրեն ցույց տա, որով գնացել էր որդու մոտ մեղանչելիս: Իսկ նա, հավիտենական ամոթը ժամանակավորից առավել համարելով, անմիջապես զգեստները հանեց և հայրապետի առաջ միայն շապկով եկավ:

Ինչպես որ պատրաստ էր փոխարենը հատուցել, նույնպես և բավարարվեց նրա հնազանդվելով:

Հայրապետը, այսպես մտածելով, քանի որ այդքան ամոթի այսպիսի հնազանդության համար՝ այդքան ապաշխարություն, որևէ մեղքի պատիժ չի կարող ընդդիմանալ բոլորի առաջ, կնոջն ասաց.

— Քո մեղքերը թող ներված լինեն, գնա՛ խաղաղությամբ:

Եվ ավելի այլ բան նրա համար որպես ապաշխարություն չկարգադրեց:

Երբ եպիսկոպոսներից մեկն այս լսեց, փարիսեցու նման հայրապետի դեմ քրթմնջալով, նրա դատաստանը հանդիմանեց՝ ասելով.

— Այդքան մեղքերի փոխարեն այսչափ քիչ ապաշխարությունը կատարյալ չէ:

Դրա դիմաց հայրապետը պատասխան տվեց.

– Եթե ես անիրավ կերպով արեցի դա, և Աստծո առաջ նրա ապաշխարությունը բավական չէ, սատանան թո՛ղ զորանա՝ իմ մեջ մտնելու և ամենքի առաջ ինձ չարչարելու, իսկ եթե դու ես հանիրավի ինձ հանդիմանում, քեզ հետ թո՛ղ կատարվի:

Երբ հայրապետն այս ասաց, դևն իսկույն սկսեց եպիսկոպոսին տանջել, որով հայտնապես Աստված ցույց տվեց, թե կնոջ ապաշխարությունը կատարյալ էր: Ապա դրանից հետո, ամենքի աղոթքով ազատվելով դևից՝ եպիսկոպոսը սովորեց Աստծո մարդասիրությունն իր չարչարանքների գնով իզուր չնվազեցնել:

ԵՐԴՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Երկու քաղաքացիներ իրենց մեղքերը քահանային խոստովանելիս, մեղքերի ևս երկու կերպ խոստովանեցին, որոնք թեպետև ըստինքյան շատ ծանր մեղքեր են, սակայն սովորության համաձայն վաճառականների մեջ թեթև են համարվում կամ թե ոչինչ, այն է՝ սուտ ասելն ու սուտ երդվելը: Եվ ասացին.

– Հա՛յր, ոչ մի բան չենք կարող գնել կամ վաճառել, եթե սուտ չասենք կամ սուտ չերդվենք:

Խոստովանահայրը նրանց ասաց.

– Այդպիսի մեղքերը ծանրագույն են և Փրկչի կողմից արգելված. այնտեղ, որտեղ ասում է. «Ձեր խոսքը լինի՝ այոն՝ այո, և ոչը՝ ոչ» (Մատթ., 5, 37):

Եվ նրանք պատասխանեցին.

– Այդ պատվիրանն առևտրի մեջ չենք կարող պահել:

Քահանան նրանց ասաց.

– Անսացե՛ք իմ խրատին և լավ հաջողություն կունենաք:

Սուտ մի՛ ասեք և սուտ մի՛ երդվեք, այլ որպես իրն եք կամենում վաճառել, այնպե՛ս գովեք:

Եվ նրանք խոստացան մեկ տարի այդպես փորձել, ինչպես որ քահանան էր նրանցից պահանջում:

Այդ տարի, սատանայի հնարքով, որ միշտ բարուն հակառակ է, ոչինչ վաճառել չկարողացան: Ապա մի տարի հետո խոստովանահոր մոտ դարձան՝ ասելով.

— Մեր հնազանդությունն այս տարի մեզ մեծ վնաս հասցրեց, քանի որ մարդիկ մեզնից երես դարձրին, և առանց երդման ոչինչ չենք կարող վաճառել:

Այդժամ քահանան ասաց.

— Մի՛ երկնչեք, քանզի դա փորձություն է, հաստատո՛ւն եղեք ձեր սրտերում, որ ոչ մի ներհակություն, ոչ էլ աղքատություն ձեզ այդ ուխտադրությունից ետ չդարձնի, և Տեր Աստված էլ ձեր ունեցվածքը կօրհնի:

Նրանք էլ խոստացան, թե՝

— Աստծո կարողությամբ խրատդ ու Աստծո պատվիրանը մեր կյանքի բոլոր օրերում կպահենք, եթե անդամ մուրալու հարկ լինի:

Զարմանք. Աստված անմիջապես վերացրեց այդ փորձությունը, և մարդիկ սկսեցին նրանց դիմել առավել, քան մյուս վաճառականներին: Եվ ոչ շատ օրեր հետո այն աստիճան հարստացան, որ մինչև իսկ իրենք էին զարմանում:

Եվ դառնալով իրենց խոստովանահոր մոտ՝ նրան գոհություն հայտնեցին, որ իր փրկող խրատով այդպիսի մեծամեծ հանցանքներից ազատվեցին և երկրային ունեցվածքով բարգավաճեցին:

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Երկու կուսակրոն քահանաներ, ինչ-որ լեռներում մոլորվելով, փորձում էին ճանապարհը գտնել: Եվ ահա կարճահասակ մի մարդ տեսան, ում երբ կանչում էին, նրանցից փախչում էր և ոչ մի պատասխան չէր տալիս նրանց:

Բայց երբ ստիպեցին և հարցրին, թե՝ ինչ-պիսի՛ մեկն է, ասաց.

— Երեսուն տարի է՝ ծառայում եմ դևերին: Ինձ նրանց մատնեցի և նրանց դրոշմն եմ կրում ձեռքերիս: Զանազան կերպարանքներով ինձ երևում են և ինչ հրամայում են, անմիջապես կատարում եմ:

Նրանցից մեկն սկսեց մատնանշել նրան դժոխքի տանջանքների ահագնությունը, մեղքերի ունայնությունն ու Աստծո անսպառ ողորմությունը, որից հետո նա զղջալով խրատ էր խնդրում, որով իր անձի փրկությունը գտնել կարողանա:

Այդ ժամանակ քահանան ասաց.

— Խոստովանի՛ր քո բոլոր մեղքերը, քանզի այնքան է խոստովանության զորությունը, որ սատանայի ամբողջ զորությունը բեկանում է, Աստծո ողջ բարկությունը հանգցնում և քեզ ամեն տեսակ հոգևոր զարդով զարդարում:

Արդ, այնժամ, երբ այդ մարդը կատարյալ զղջմամբ խոստովանեց, սատանայի դրոշմն իսկույն ընկավ նրա ձեռքերից:

Այդ ժամանակ քահանաները նրան ասացին.

— Որպեսզի սուրբ խոստովանության զորությունն է՛լ ավելի ստույգ ճանաչես, համարձակ մնա՛ այստեղ, և երբ դևը, որին քեզ մատնել էիր, գա և քեզ չճանաչի, իմացած եղիր, որ Տեր Աստված թողություն է տվել հանցանքներիդ:

Իսկ նա, Աստծո ողորմությանը հուսալով, աներկյուղ սպասում էր դևին:

Երբ քահանաները գնացին, սատանան հեծյալների մեծ բազմությամբ եկավ և նրան հարցրեց, թե արդյո՞ք տեսել է իր ծառային:

Մարդը նրան պատասխանեց.

— Ես եմ, որ քեզ երեսուն տարի ծառայեցի:

Դևն էլ ասաց.

— Սուտ ես խոսում, խաբեբա՛, ես քեզ չեմ

տեսել: Ես նրան եմ փնտրում, ով իմ կնիքն ունի իր ձեռքերին:

Եվ նա, այս լսելով, քահանաների հետևից գնաց և մինչև ի մահ Աստծուն ծառայեց:

***

Զղջումն առանց խոստովանության մեղքերի թողության չի հասցնում: Եվ դա այս օրինակով է ցույց տրվում:

Մի կին, բոլոր իր մեղքերը խոստովանելով, մեկը թաքցրեց, քանի որ չար ամոթի պատճառով հայտնել չէր համարձակվում: Դրա պատճառով խղճմտանքից հույժ չարչարվելով՝ եկեղեցի գնաց, և Սուրբ Սեղանի առաջ ընկնելով, ողջ մարմինն արտասուքներով ու մեծ պաղատանքներով ողողելով՝ Աստծուն աղաչում էր, որպեսզի այն մեղքը, որ ոչ մեկի հայտնել չէր համարձակվում, առանց խոստովանության թողնվի իրեն: Երբ երկար ժամանակ այսպես աղոթում էր, այն քահանան, որ այդ ժամանակ եկեղեցում էր, տեսում է սատանային, որ այս կնոջ վրայով այս ու այն կողմ էր թռչում և հրճվանքից ծիծաղում էր, ծափահարում և վա՜չ, վա՜չ կանչում: Քահանան դրա համար սատանային մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի անունով երդվեցնում է՝ ասելով.

— Ո՞վ պիղծ, ինչի՞ց է, որ այդպես ուրախանում ես: Ասա՛ ինձ պատճառը, քեզ ի՞նչ է պատահել:

Սատանան պատասխան է տալիս.

— Ինչպե՞ս չծիծաղեմ՝ տեսնելով այս կնոջը, որ կոծելով ու ողբալով՝ դեպի դժոխք է սլանում: Անմիտը կարծում է, թե լալով ու արտասվելով՝ իր մեղքը, որ չի խոստովանել, կկարողանա ջնջել, անկարելիին է ձգտում: Ծաղրի և ոչ թե թողության է արժանի:

Այս լսելով՝ քահանան կնոջ մոտ գնաց և, ինչ որ տեսել ու լսել էր, նրան պատմեց և երկչոտին, ինչպես որ կարող էր, խոստովանության հորդորեց: Իսկ կինը, մի կողմ թողնելով իր ամոթը, այն մեղքը, որ այդքան ժամանակ թաքցրել էր, մեծ խոնարհությամբ ու արտասուքներով խոստովանեց: Այս տեսնելով՝ սատանան մեծ աղաղակով ու եկեղեցին գարշահոտությամբ լցնելով, անհայտացավ և այլևս չերևաց:

ՀՈԳՈՒ ՄԱՍԻՆ

Այնպես պատահեց, որ մի անգամ ոմանք պանդոկում գինի էին խմում և հարբած խոսում էին միմյանց հետ զանազան բաներից: Հետո զրույց բացվեց, թե այս աշխարհից հեռանալուց հետո ի՛նչ է լինելու: Այդ ժամանակ նրանցից մեկն ասաց.

— Քահանաները սնոտի կերպով մեզ ծաղրում են, երբ ասում են, թե հոգիներն այս կյանքից հետո կենդանի են մնում:

Այս լսելով՝ ամենքն էլ ծիծաղեցին: Եվ ահա ուժեղ ու մեծահասակ մի մարդ, գալով, նրանց մոտ նստեց և, հրամայելով գինի բերել, սկսեց ըմպել և հարցրեց, թե միմյանց հետ ի՛նչ են խոսում: Առաջինը պատասխան տվեց.

— Մարդկանց հոգիների մասին էինք զրուցում. եթե մեկը կամենար իմ հոգին գնել, նրան էժան կվաճառեի և ինչ որ առնեի, հոժարությամբ ամենքի փոխարեն գինու գինը կվճարեի:

Եվ երբ բոլորը նրա անմիտ խոսքի վրա ծաղրում էին, հյուրն ասաց.

— Ես այդպիսի վաճառող եմ փնտրում և հոժարությամբ կգնեմ: Ասա՛, ի՞նչ գնով ես վաճառում այն:

Իսկ նա, բերանը բացելով, պատասխանեց.

— Այսքան:

Եվ անմիջապես գինը որոշեցին, և հոգիների գնորդը գումարը տվեց: Եվ երբ ամենքն ուրախությամբ լի բաժակով [գինի] էին խմում, նա, որ իր հոգին էր վաճառել, հոգ չէր անում: Իսկ երբ երեկո եղավ, վաճառականն ասաց.

— Ժամանակն է, որ յուրաքանչյուր ոք իր տունը գնա, բայց մինչև գնալը՝ նախ դատաստան արեք: Եթե մեկը ձի գնի, և այն բերանին սանձ ունենա, մի՞թե սանձը նրանը չի լինի, որ ձին գնել է:

Ամենքն էլ միաբերան պատասխան տվեցին.

— Այդպես է:

Եվ ահա հոգեվաճառ թշվառականն ահից սկսեց դողալ: Իսկ վաճառականը, նրան առնելով, բոլորի աչքի առաջ վեր բարձրացրեց և հոգով ու մարմնով իր հետ դժոխք տարավ, քանզի մարդու կերպարանքով սատա-

նան էր, քանզի մարդու հոգին էլ ուրիշ ո՞վ կգնի, եթե ոչ նա, ով մշտապես փնտրում է որպեսզի մարդու հոգին կորստյան մատնի:

ՀՊԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի անապատական բնակվում էր միաբանների վանքի մերձակայքում, որ հիվանդանալով, [մեկին] ուղարկեց վանահոր մոտ՝ աղաչելով, որ գա և իրեն աստվածային խորհուրդներին հաղորդ դարձնի:

Իսկ հայրը, իր հետ լռակյաց մի եղբոր վերցնելով, գնաց, որպեսզի նրան հաղորդություն տա: Եվ մինչ գնում էին, մի ավազակ, զանգակի ձայն լսելով, նրանց ետևից մինչև անապատականի սենյակը գնաց և դռան առաջ կանգնեց, իրեն անարժան համարելով այդպիսի սուրբ մարդու խուցը մտնելու: Եվ երբ անապատականը խոստովանեց ու հաղորդվեց, ավազակը՝ դռնից ոչ հեռու կանգնած, իր սրտի խոնարհությամբ, ասաց.

— Երանի՜ թե ես էլ քեզ պես լինեի:

Իսկ անապատականը սրտի հպարտությամբ ու ինքնահավանությամբ ասաց.

— Իրո՞ք խնդրում էիր, որ ինձ պես լինեիր:

Այնժամ լռակյաց ու հոգեզարդ այն եղ-

բայրը, որ նաև ծածուկ սրտերի գաղտնիքնե-
րը Աստծուց ծածուկ իմանում էր, սկսեց
դառնապես լալ: Եվ երբ հայրը, եղբոր հետ
ելնելով, գնաց, ավազակը հեռվից նրանց հե-
տևից գնում էր՝ Աստծուն դիմելով, որ իրեն
ճշմարիտ զղջում ու ուղիղ վարք տա, քանի
որ մտքում հաստատապես վճռել էր հոր ա-
ռաջ խոստովանել և այլևս մեղքեր չավելաց-
նել, այլ մեղքերի համար ապաշխարել:

Եվ մինչ վազում էր, ընկավ և խկույն մե-
ռավ: Այս տեսնելով՝ այն եղբայրը սաստիկ
ուրախացավ:

Երբ վանք եկան, հայրը եղբորը հարցրեց.

— Ինչո՞ւ ես այդպես լուռ մնում:

Եվ նա պատասխան տվեց.

— Հա՛յր, մի օր հրամայեցիր ինձ լռել, ես
էլ այն օրից սկսած լուռ եմ մնացել, միայն
այն դեպքում, երբ մեկն ինձ որևէ բան էր
հարցնում, ապա խոսում էի:

Հայրը նրան ասաց.

— Հապա ինչո՞ւ էիր լացում, երբ այն
սուրբ անապատականին հաղորդություն էի
տալիս և ինչո՞ւ էիր ծիծաղում, երբ այն չա-
րագործ ավազակը մեր ետևից վազում էր՝
մեզ կողոպտել կամ սպանել կամենալով, և

այդպիսի մեղքի համար էլ մեռավ:

Եղբայրը պատասխան տվեց.

— Հա՛յր, լացելուս պատճառն այս էր, որ
երբ ճգնավորին հաղորդություն էիր տալիս,
այդ ժամանակ ավազակը դռան ետևում
կանգնած, խոնարհ սրտով ասաց. «Երանի՜
թե ես էլ քեզ պես լինեի»: Իսկ ճգնավորը, որ
սրտի հպարտությամբ պատասխանեց, թե՝
«Դա հոժարությամբ կարող ես խնդրել», մե-
ռավ և դատապարտվեց, որի համար էլ լաց
էի լինում: Բայց ավազակը, որ մեր ետևից
էր գալիս, հաստատուն միտք ուներ՝ խոստո-
վանել և ոչ թե մեզ կողոպտել կամ սպանել:
Եվ երբ վազում էր, ընկավ և մեռավ: Հրեշ-
տակները, նրա հոգին առնելով, ուրախությամբ
երկինք տարան, քանզի նրա զղջումն
այնպիսին էր, որ ժամանակավոր և հավիտե-
նական պատիժը ջնջեց:

ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Նշանավոր երեք ավազակներ կային, ովքեր տարբեր տեղերում բազմաթիվ չարագործություններ էին անում: Սրանք մի անգամ գալիս են մի վանք և որևէ ուտելիք խնդրում: Իսկ վանքի վերակացուն նրանց սաստիկ խոսքերով կշտամբում է՝ ասելով.

– Դուք արյունարբու, գող ու ավազակ եք, ոչ միայն ուրիշների վաստակածը հափշտակելուց չեք ամաչում, այլև անամոթաբար Աստծո ծառաներին տրված ողորմությունն ուտել եք համարձակվում: Արժանի չեք, որ հողը ձեզ հանդուրժի, քանի որ ո՛չ Աստծուց եք երկնչում, ո՛չ էլ մարդկանցից ամաչում: Հեռո՛ւ մնացեք ձեր չար գործերով հանդերձ և այստեղ այլևս նորից մի՛ դարձեք:

Իսկ նրանք, զայրանալով, մեծ սրտմտությամբ հեռացան:

Եվ ահա վանահայրը, նույն օրն այլ տեղից գալով, մի քանի նկանակ ու մի չիչ գինի իր հետ ունենալով և վերակացուից լսելով, թե ավազակներին ի՛նչ պատասխան էր տվել, նրան հանդիմանեց՝ ասելով.

– Այդ բանն անիրավացիորեն ես արել, քանի որ մեղավորներն առավել հեշտությամբ դարձ են ունենում մարդասիրությամբ ու քաղցրությամբ, քան թե սպառնալիքներով ու խստությամբ, որովհետև Քրիստոս Աստված՝ մեր Վարդապետը, ում Ավետարանը խոստացանք պահել, ասում է. «Բժիշկն առողջների համար չէ , այլ հիվանդների: Ես չեկա կանչելու արդարներին, այլ՝ մեղարվորներին» (Մատթ., 9, 12-13): Այդ պատճառով էլ շատ անգամ մեղավորների հետ էր հաց ուտում: Արդ, որովհետև դա արել ես ընդդեմ սիրո և Քրիստոսի պատվիրանի, սուրբ հնազանդության համար քեզ հրամայում եմ, որ անմիջապես առնելով այս նկանակն ու չչով գինին՝ ավազակներին շուտափույթ փնտրես և, նրանց գտնելով, իմ անունից ընծայես: Եվ ապա նրանց առաջ ծնկելով՝ խոնարհությամբ խոստովանես հանցանքդ, որ նրանց հետ այդպիսի տմարդությամբ ու խստությամբ ես վարվել: Եվ նրանց աղաչես, որ այլևս այդպիսի չարիքներ չգործեն, այլ Տեր Աստծուց երկյուղեն և ընկերներին չվնասեն: Եվ եթե այս անեն, խոստանում եմ նրանց մարմնական բոլոր

կարիքների մասին հոգ տանել: Այս ասելով նրանց՝ կվերադառնաս:

Եվ երբ նա գնաց ավազակներին փնտրելու, վանահայրն աղոթքի կանգնեց առ Աստված, որպեսզի նրանց զղջում և ապաշխարության դարձ տա:

Արդ, երբ ավազակներն այն ողորմությունն էին ուտում, որն Աստծո մարդն էր ուղարկել նրանց, միմյանց հետ սկսեցին խոսել՝ ասելով. «Վա՜յ մեզ՝ եղկելիներիս և թշվառներիս, թե դժոխքի ինչ մեծ ու անտանելի տանջանքներ են մեզ սպասում, մենք, որ ոչ միայն մարդկանց ունեցվածքն ենք կողոպտում, այլև կյանքից զրկում, և սակայն այսքան մեծամեծ չարիքների և մարդասպանությունների համար ամենևին ո՛չ Աստծո երկյուղ, ո՛չ էլ խղճմտանք ունենք: Եվ ահա այս սուրբ եղբայրը, որ մեզ մոտ է եկել անն՝նշան խոսքերի համար, որով մեր չարիքների համար մեզ արդարացիորեն հանդիմանել էր, մեր առաջ իրեն այսքան խոնարհեցնում և դատապարտում է, մանավանդ որ այսպիսի առաքինի ու սուրբ մարդը մեզ այսչափ առատ խոստում է պարգևում, հաց ու գինով մեր պետքերը հոգում: Արդարև դրանք են Աստծո սրբերը, ովքեր երկինքը պիտի ժառանգեն: Իսկ մենք՝ կորստյան որդիներս, մեր հավիտենական ու դժոխային տանջանքերն օրըստօրե ավելացնում ենք, չգիտենք, որ մեր այսքան չար ու զազիր գործերի համար Աստծուց կարող ենք ողորմություն գտնել»:

Երբ նրանցից մեկն այսպիսի բաներ էր ասում, մյուս երկուսն ասացին.

— Հապա ի՞նչ անենք:

Նա էլ պատասխանեց.

— Երթա՛նք Աստծո մարդու մոտ, և եթե մեզ հույս տա, որ մենք՝ այսպիսի չարագործներս, Աստծո ողորմությունը կարող ենք գտնել, որ ինչ որ մի անգամ մեզ պատվիրի՝ կկատարենք, միայն թե մեր հոգիները դժոխքի գեհենից ազատել կարողանանք:

Եվ երեքն էլ, համաձայնվելով և իսկույն Աստծո մարդու մոտ գալով, ասացին.

— Հա՛յր, մենք մեր մեծամեծ չարիքների պատճառով տարակուսանքի մեջ ենք, արդյո՞ք կարող ենք Աստծո ողորմությունը գտնել: Բայց եթե դու մեզ հուսադրես, թե Աստված Իր երեսը մեզնից չի դարձնի, ահավասիկ, պատրաստ ենք քո առաջ ապաշխա-

ըել և ինչ որ մեզ մի անգամ պատվիրես, ըստ ամենայնի կամենում ենք հնազանդ լինել: Իսկ Աստծո մարդը նրանց սիրով ու քաղցրությամբ ընդունեց և, զանազան ապացույցներ մեջտեղ բերելով, հավաստիացրեց, որ Աստծուց մարդասիրությունը կգտնեն: Ինչպես նաև խոստացավ, որ Տեր Աստծո շնորհն ու ողորմությունը կգտնեն՝ նրանց ուսուցանելով, թե ինչպես է Աստծո մարդասիրության մեծությունը հաղթահարում և ամբողջությամբ ծածկում մեր անթիվ մեղքերը, թեկուզ անսահման լինեն, և մանավանդ որ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսը մեղավորների համար էր աշխարհ եկել, որպեսզի նրանց փրկի:

Արդ, ավազակները, հրաժարվելով աշխարհից և իրենց չարագործություններից, Տեր Աստծո կողմից ընդունելի եղան, ովքեր և Նրան մարմնով ու սրտով հարեցին: Նրանցից երկուսը, գովելի վարք ունենալով, քիչ ժամանակ հետո Տիրոջից հրավիրվեցին այս աշխարհից փոխադրվել: Իսկ երրորդը երկար ապրեց, ով միշտ մտածելով իր ծանր ու զանազան մեղքերի մասին, այնքան ապաշխարություն դրեց իր վրա, որ տասնհինգ տարի, այսինքն՝ ինչքան որ ապրեց, հացով ու ջրով էր միայն անցկացնում, միշտ բոկոտն շրջում, գիշերն աղոթքի կանգնում և մինչև առավոտ չէր քնում: Եվ ապա այդպիսի ճգնասեր առաքինությամբ հրեշտակների առաջնորդությամբ Աստծո մոտ տարվեց:

ԱՍՏՎԱԾԱԾՆԻՆ ԱՂՈԹԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ահավոր մեղսասեր մի մարդ սովոր էր մշտապես փառաբանելու կույս Մարիամին և իր սովորական աղոթքը նրան մատուցելու: Մի օր, երբ անապատում սաստիկ քաղցած էր, Սբ. Աստվածածինը վայելչագեղ կույսերի հետ նրան երևաց՝ ազնվական կերակուրներ նրան բերելով, բայց գարշելի ու կեղտոտ ամանով: Եվ նրան ասաց.

— Կե՛ր այդ:

Իսկ նա ասաց.

— Այդ կերակուրը բարի ու գեղեցիկ է, բայց չեմ կարող այն ուտել գարշելի ամանի պատճառով:

Այդժամ ամենօրհնյալ Տիրամայրը նրան ասաց.

— Փառաբանությունդ, որ ինձ մատուցում ես, բարի է ու գեղեցիկ, բայց սիրտդ՝ անմաքուր, որի համար էլ այն չեմ սիրում և չեմ ընդունում:

Ապա սրանից հետո ապաշխարությամբ մաքրվեց:

ԸՆԿԵՐՈՋԸ ՍԻՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Առաքյալ ու Եփեսոսի ավետարանիչ Սուրբ Հովհաննեսը մինչև խոր ծերություն ապրեց և աշակերտներն իրենց ձեռքերի վրա էին տանում նրան եկեղեցի: Եվ նրանց ժողովներում քանիցս միայն մի խոսք էր ասում և միայն այս էր հիշեցնում. «Որդյակնե՛ր, սիրեցե՛ք միմյանց»: Իսկ եղբայրները, որոնք նրա հետ էին, զարմանալով, թե նույն խոսքն էր կրկնում, նրան ասացին.

— Վարդապե՛տ, ինչո՞ւ ես նույն խոսքը մշտապես ասում:

— Այն պատճառով, — պատասխանեց նա, — որ Տիրոջ պատվիրանն է, և թե միայն այդ կատարվի՝ բավական է:

ՎԱՇԽԻ (ՇԱՀԻ) ՄԱՍԻՆ

Մի վաշխառու իր կնոջ հետ անկողնում քնած էր և ահա հանկարծակի քնից զարթնելով՝ ելավ անկողնուց: Կինը նրան հարցրեց.

– Ո՞ւր ես այդպես շտապում:

– Քիչ առաջ հափշտակվելով տարվել էի Աստծո դատաստանի, և այնտեղ այնչափ ամբաստանություններ ինձ վրա բարդեցին, որ ամենևին չկարողացա և ոչ մի բան խոսել:

Այս ասելով և վերցնելով իր պատառոտված հագուստները՝ տնից ելավ և դեպի վանք վազեց, որտեղ ամենևին նրան զղջման ու ապաշխարության չկարողացան բերել:

Հետո նրա ազգականները, նրան վանքից վերցնելով, տուն տարան: Եվ երբ գետի միջով անցնում էին, ահա տեսան մի արագընթաց նավ, որ իրենց էր մոտենում, որին նայելով՝ վաշխառուն տեսավ, որ նավը լի էր դևերով և այն բանի համար էր գալիս, որ իրեն դեպի հավիտենական տանջանքները տանի: Եվ երբ նավն իրենց մոտեցավ, դևերն

անմիջապես նրան բռնությամբ խլեցին նրանց ձեռքից և իրենց նավը տանելով՝ խլուցին նրա և նավի հետ նրանց աչքերից անհետ եղան: Արդ, ինչպես որ նա տոկոս էր առնում այս կյանքում, նույնպես և պատիժ կառնի հանդերձյալում:

ՔԱՀԱՆԱՅԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մի աշխարհական ականատես եղավ մի քահանայի, որ շնությամբ էր զբաղվում, սակայն երբ հաջորդ օրը քահանան պատարագ էր մատուցում, հույսով, առանց երկմտելու գնաց նրա մոտ և նրա ձեռքով հաղորդվեց: Եվ հաղորդությունից հետո քահանային աղաչում էր, որ իր բորոտությամբ վարակված ճակատը խաչակնքի, ինչը երբ արեց, բորոտությունը կեղևի պես ընկավ, և ճակատն առողջացավ:

Արդարև, հիանալի են գործերը և լի՝ դատաստանն Աստծո. մեղանչել էր, սակայն առանց քահանայագործության շնորհի չմնաց, որովհետև միգուցե քահանաներին դատելու պատճառ ծնվեր: Զորությունն ուներ, որպեսզի իմանանք, թե երբ քահանաներին ենք մոտենում, ոչ թե մարդկանց, այլ Աստծուն ենք մոտենում, որ նրանց ձեռքով մեզ շնորհներ է պարգևում և մաքրագործում, և նա, ով նրանց հավատով է մոտենում, ինչ որ խնդրում է՝ ընդունվում է: Եվ

քահանաների մեղքերը ո՛չ ուրիշների հավատքին են վնասում, ո՛չ էլ քահանայի վարքն է ինչ-որ կերպ օգնում մեր հավատքին, քանզի քահանան, որ մարդ է և տկարության ենթակա, չի կարող օգնել, ինչպես որ դու էլ՝ նրան, ում տկարությամբ հավասար ես:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ազահության մասին 7
Աղոթքի մասին 12
Աղքատության մասին 17
Անզղջության մասին 19
Անիրավության մասին 20
Անհնազանդության մասին 21
Մանուկների անմեղության մասին 27
Անհիշաչարության մասին 30
Անոհակալության մասին 33
Աչքի նայվածքի մասին 36
Կամապաշտության մասին 38
Ծիծաղելու մասին 40
Կանանց մասին 43
Հաջողության մասին 51
Հրեշտակների մասին 58
Մեծահարուստի մասին 59
Նախանձի մասին 61
Աղքատներին ողորմություն տալու մասին 62
Պատվի մասին 63
Սատանայի խաբեության մասին 64

Ասրծո սիրո մասին 69
Ապաշխարության մասին 70
Առաջնորդների մասին 73
Բամբասողների մասին 76
Դատավորների մասին 78
Մեղքերից դառնալու մասին 79
Դավաճանության մասին 83
Ձղջալու մասին 86
Երդման մասին 89
Խոստովանության մասին 92
Հոգու մասին 96
Պարտության մասին 99
Մարդասիրության մասին 102
Ասրվածածնին աղոթելու մասին 108
Ընկերոջը սիրելու մասին 109
Տոկոսի մասին 110
Քահանայագործության մասին 112

Խմբագիր՝ Ասողիկ եպիսկոպոս
Գեղ. խմբագիր՝ Ղևոնդ քահանա
Շապիկը՝ Ա. Օհանջանյան
Սրբագրիչ՝ Ս. Բուլաթյան